

RAPPORT 2017:26
2017-10-27

ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1 OCH 2

UNNERSTAD, MANHEM OCH STORA SIDUS

MARBY 6:4, MANHEM 2:9, SIDUS 1:7 M FL
DAGSBERGS SOCKEN
NORRKÖPINGS KOMMUN
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

KJELL SVARVAR
PETTER NYBERG

Unnerstad, Manhem och Stora Sidus

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning och bakgrund.....	4
Områdesbeskrivning.....	4
Unnerstad.....	4
Stora Sidus	5
Tidigare inventeringar och utredningar.....	5
Unnerstad.....	5
Manhem och Stora Sidus	7
Syfte och metod.....	8
Utredningens första etapp	8
Utredningens andra etapp	9
Resultat	10
Arkeologisk utredning etapp 1	10
Unnerstad	10
Manhem och Stora Sidus.....	16
Arkeologisk utredning etapp 2	20
Unnerstad	22
Stora Sidus.....	28
Sammanfattning av utredningsresultaten	41
Referenser	41
Tekniska uppgifter	42
Bilaga 1. Beskrivningar av Objekt-nummer	43
Bilaga 2. Beskrivningar av ÖM-nummer.....	44
Bilaga 3. Schaktbeskrivningar	46
Bilaga 4. Anläggningsbeskrivningar	52
Bilaga 5-8. Historiska kartor	56

Omslagsbild: Del av stensträng Dagsberg 122:1, från VNV. Foto Kjell Svarvar, Östergötlands museum.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

I samband med detaljplanearbete inom tre olika områden öster om Norrköpings stad utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 1 och 2. Utredningen omfattade sammanlagt cirka 120 hektar, i områden belägna i Dagsbergs socken på södra sidan av Bråviken. De aktuella områdena utgjordes till stor del av skogsområden omkring befintlig villabebyggelse, med en mindre del åker- och hagmarker.

Under utredningens första etapp kom sex stycken tidigare ej kända forn- och kulturlämningslokaler att registreras inom två av de tre aktuella områdena. Utöver detta kom delar av informationen rörande fem stycken av de sedan tidigare kända forn- och kulturlämningslokalerna att revideras. I samband med utredningens första etapp avgränsades också åtta utredningsobjekt för vidare utredning eftersom det på dessa ställen bedömdes att fornlämning kunde förväntas vid markingrepp. Hälften av dessa områden hade uppmärksammats och avgränsats i samband med tidigare genomförda utredningar men ej utretts vidare. Sammantaget bedömdes nio stycken lokaler kräva vidare utredning i form av sökschaktsgrävning i samband med utredningens andra etapp. Därutöver skulle, enligt länsstyrelsens förfrågningsunderlag, även boplatzen Dagsberg 150 avgränsas inom ramen för utredningens andra etapp.

Utredningens andra etapp genomfördes inom de åtta utredningsobjekt som pekats ut under utredningens första etapp samt inom en nyregistrerad torplämning (ÖM4). Sökschaktsgrävning utfördes även söder om fornlämning Dagsberg 150.

Inom fem av utredningsobjekten framkom inget av arkeologiskt intresse. Inom objekt I framkom en förhistorisk härd (ÖM7). Inom den södra delen av objekt IV påträffades delar av stensträng/stensträngar. De påträffade stensträngsdelarna utgör sannolikt delar av den sedan tidigare registrerade stensträngen Dagsberg 148:1. Inom objekt VII framkom obetydliga rester av syllstenshusgrund (ÖM3). Vid ÖM4 framkom vid utredningens andra etapp ytterligare en husgrund. I anslutning till fornlämning Dagsberg 150 framkom lämningar av förhistorisk boplatsskikt strax söder om den geometri som sedan tidigare var registrerad i FMIS.

Efter avslutad utredning kan konstateras att en rad fornlämningslokaler vid Unnerstad och Stora Sidus kräver arkeologiska förundersökningar eller undersökningar vid eventuell exploatering. Beslut om fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland.

Kjell Svarvar
antikvarie

Petter Nyberg
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med utredningsområdena, tillika de tre planområdena, markerade. Skala 1:17 500.

Inledning och bakgrund

Östergötlands museum utförde en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom tre olika områden i Dagsbergs socken öster om Norrköpings stad, belägna på södra sidan om Bråviken. Utredningen föranleddes av Norrköpings kommuns detaljplanarbete. Sammanlagt omfattade utredningsområdena cirka 120 hektar.

Den arkeologiska utredningens första etapp utfördes under två dagar i mitten av augusti 2017. Utredningens andra etapp genomfördes under sju dagar i mitten av september 2017.

Uppdragsgivare var Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland. Norrköpings kommun svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för den arkeologiska utredningens första etapp var Kjell Svarvar. Petter Nyberg ansvarade för utredningens andra etapp. Rapportarbetet utfördes av Kjell Svarvar och Petter Nyberg.

Områdesbeskrivning

De tre områdena för utredning är belägna cirka 5 - 7 km öster om Norrköpings stad i ett område av Östergötland som är mycket rikt på fornlämningar. Landskapet är småkuperat och utgörs av höjdparter omgivna av låglänta lermarker. Områdena angränsar till Bråviken i norr och på motsatta sidan havsviken återfinns Kolmårdsbranten, vilken ur kulturmiljöhänseende är känd för boplatser tillhörande den mellan- och neolitikiska gropkeramiska perioden (cirka 3 000 - 2 000 f Kr). Dessa boplatser är vanligtvis belägna på höjder över 25 meter över havet. I det aktuella kulturlandskapet återfinns kända fornlämningar som kan dateras från yngre bronsålder och framåt. De ovan mark synliga fornlämningarna domineras dock av lämningar som kan knytas till den äldre järnåldern (500 f Kr - 400 e Kr) såsom gravar, gravfält och stensträngssystem. Områdena vid Unnerstad och Stora Sidus är havsanknutna och höjden över havet i det förstnämnda området sträcker sig ställvis upp till 35 meter. Området vid Stora Sidus ligger mestadels på 10 - 15 meter över havet medan några enstaka små höjdparter når upp till 18 meter. Det mindre utredningsområdet vid Manhem sträcker sig endast 10 meter över havet. De tre områdena för utredning innefattar delar av de historiska byarna Unnerstads och Stora Sidus ägor.

Unnerstad

Unnerstad bys historiska arrondering sammanfaller till stor del med utredningsområdets norra delar medan endast en mycket liten del av byns tidigare ägor i söder omfattas. Unnerstad i Dagsbergs socken omtalas första gången i det historiska källmaterialet år 1399 i namnformen "önderstadhom" (Ortnamnsregistret). Förleden tolkas som härledd från det fornsvenska mansnamnet Ønd eller Eyvindr (Franzén 1937:66). Efterleden -stad visar att bebyggelsen har förhistoriskt ursprung och direkt nordväst om byn återfinns också ett bygravfält från yngre järnåldern (RAÄ 34:1). Idag är delar av den ursprungliga bytomten sedan länge övergiven och denna del omfattas av fornlämningsnummer RAÄ 137:1.

Unnerstad bestod enligt den geometriska jordeboken år 1636 (LMS akt D17-17:d4:86) av två hemman. Vid tiden för storskiftet år 1768 består byn av tre hemmansdelar (LMS akt D17-17:1) och vid laga skiftet år 1847 av fyra hemman (LMS akt D17-17:2). Samtliga hemman kvarlåg dock på bytomten efter skiftet. Idag kvarstår två av dessa hemman, belägna på den västra delen av tomten. De två hemman som vid tiden för laga skiftet låg på den östra delen av tomten är försvunna. Granngården Manhem i öster, vars ursprungliga namn innan namnbytet år 1824 var Torp, var ursprungligen en intaga på Unnerstads ägor. Detta exemplifieras även genom att den äldsta kända namnformen på Torp i Dagsbergs socken från år 1407 är "önderstadhathorp" (Ortnamnsregistret). Torp (Manhem) jämte då underlydande Unnerstad och Stora Sidus hörde fram till år 1689 till hertigarna av Stegeborg. Unnerstad och Stora Sidus fortsatte efter detta att ligga under Manhem (Ridderstad 1918:756f; Tham 1855:836f). Fram till tiden innan 1938 fanns förutom bebyggelsen i Unnerstad by endast en mindre del kvarstående torpbebyggelse såsom Fridhem och Clastorp. Förutom dessa, som kvarstår ännu idag, så hade de övriga äldre torpen som funnits på ägorna då försvunnit. År 1938 genomfördes de första avstyckningarna på Unnerstads ägor (Wennerblad 1997:15f) och så småningom växte den fritidshusbebyggelse fram som idag återfinns nordväst om byn.

Stora Sidus

Stora Sidus, vars historiska arrondering omfattar de två aktuella utredningsområdena som i denna rapport benämns Manhem och Stora Sidus, omnämns i namnformen ”sydhuse” år 1405 (Ortnamnsregistret). Namnet ”Sidus” förklaras som ett naturnamn i form av ett vattendragsnamn (Franzén 1937:63f). Den ursprungliga bytomten, som ej omfattas av något av de aktuella utredningsområdena, är precis som Unnerstad till delar övergiven. Den ursprungliga byns avgränsning, enligt det äldsta kartmaterialet, omfattas av fornlämningsnummer RAÄ 167 och lokalen är belägen cirka 600 meter sydväst om utredningsområdet Stora Sidus. De områden som i denna rapport omnämns Manhem och Stora Sidus, och som är föremål för arkeologisk utredning, är belägna i det som historiskt utgjorde Stora Sidus bys utmark längst i norr. Området angränsar här till Bråborgs ägor och Bråborgs slottsruin, vilket utgjorde slott och kungsgård i slutet av 1500-talet. Det äldre kartmaterialet i kombination med kyrkböckerna indikerar att det inom detta utmarksområde började växa fram torpbebyggelse i slutet av 1700-talet.

Vid storskiftet år 1775 (LMS akt D17-14:2) utgörs området av fem uppdelade skogslotter tillhörande Stora Sidus fyra halvgårdar samt Öster- och Lillgården, varav samtliga skogslotter vid denna tidpunkt också innehåller mindre svedjor och odlingar. Lantmätaren har dock inte markerat ut några lägenheter i området men av de vaga uppgifterna i de samtida kyrkböckerna att döma så förefaller en mindre del torp, förutom soldattorpet, att då finnas på Stora Sidus ägor.

Cirka 30 år senare omnämns drygt 10 torp under byn i kyrkböckerna. I 1807-1811 och 1812-1816 års husförhörslängder framträder ett 10-tal lägenheter, dock endast något enstaka med torpnamn. En hel del av dessa torp låg med största sannolikhet i det aktuella utredningsområdet. Stora Sidus by genomgår nämligen enskifte år 1824 och enskifteskartan visar att det vid denna tidpunkt återfinns 11 stycken lägenheter under Stora Sidus i det aktuella området (LMS akt D17-14:4). År 1928 upprättas en planläggning för avstyckning av tomter för fritidsbebyggelse i området (LMM, akt 05-dag-107). Över hälften av de torp som kan iaktas på enskifteskartan 1824 finns vid detta tillfälle, hundra år senare, fortfarande kvar i området. Idag är det bara en bråkdel av denna torpbebyggelse som finns kvar. Många av torpen har idag rivits för att ge plats åt modern villa-bebyggelse. Några enstaka av dessa tidiga torpställen är dock överodlade eller rivna men ej bebyggda, se vidare under ”Resultat” nedan.

Tidigare inventeringar och utredningar

De områden som nu är aktuella innefattades av den rikstäckande fornminnesinventeringen år 1947. Under detta år registrerades 60 stycken forn- och kulturlämningslokaler i Dagsbergs socken i det analoga Fornminnesregistret (FMR). Sålunda utgjordes de då kända forn lämningarna inom områdena Unnerstad, Manhem och Stora Sidus av stensättningen RAÄ 35:1, gravgruppen RAÄ 33:1-2 och gravfältet RAÄ 34:1, samtliga belägna inom utredningsområdet Unnerstad. Under år 1979 genomförde Riksantikvarieämbetet en revideringsinventering i Dagsbergs socken. Under denna påträffades och registrerades ytterligare 72 stycken forn- och kulturlämningslokaler i socknen i Fornminnesregistret (FMR). För de nu berörda områdena registrerades stensträngssystemet RAÄ 122:1-2 (med tillägget RAÄ 148:1) vid Stora Sidus detta år.

Efter att fornminnesinventeringens revideringsinventering avslutats i området har en del arkeologiska insatser genomförts inom delar av de områden som nu är föremål för denna arkeologiska utredning. De arkeologiska arbetena har föranletts av tidigare detaljplanarbeten, anläggandet av golfbana, schaktning för VA och utredningar för nytt kommunikationsstråk. Dessa arbeten har resulterat i kännedom om och registrering av ytterligare sju stycken forn- och kulturlämningslokaler belägna inom de tre aktuella ytorna för utredning (RAÄ 135:1, 136:1, 137:1, 150, 151, 158 och 160). Nedan följer en kortfattad sammanfattning av dessa arbeten.

Unnerstad

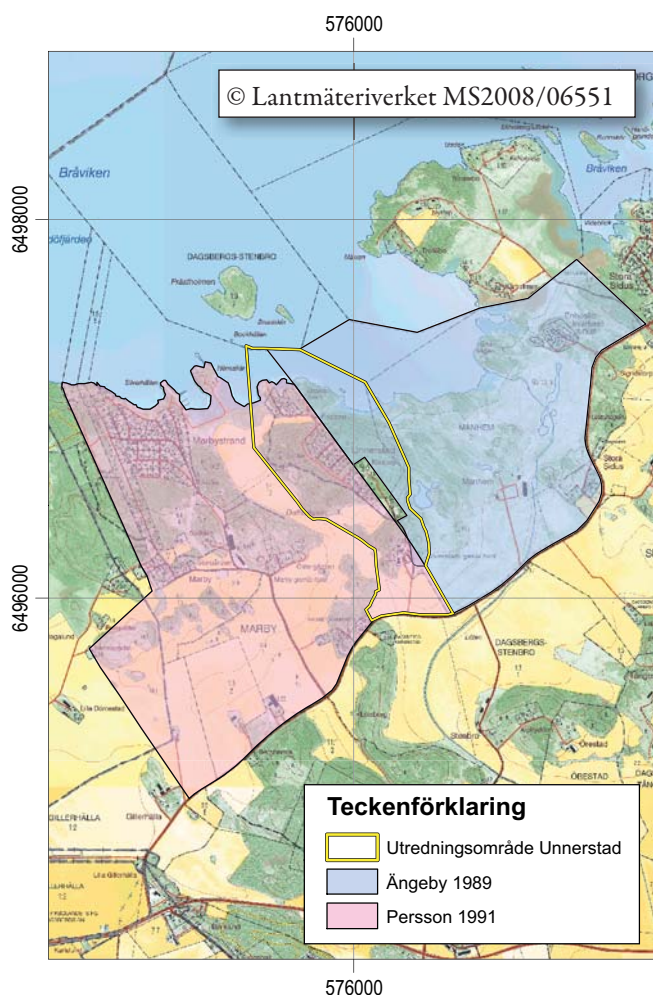
Hela det område som i denna rapport omnämns som ”Unnerstad” har utretts tidigare men gradvis i olika etapper och med något varierande arbetsmetoder (se figur 3-5). Den första arkeologiska utredning som delvis berörde det aktuella området vid Unnerstad genomfördes under år 1989. Anledningen var de dåvarande planerna att anlägga en golfbana. Denna utredning berörde de nordöstra delarna av nuvarande utredningsområde (se figur 3). Utredningen genomfördes genom kombinerad inventering och anläggandet av provschakt. Inom den del som nu är aktuell tillkom inget av arkeologiskt intresse under utredningen (Ängeby 1989). Under år 1991 genomfördes en arkeologisk utredning inom ett större område på Marbys och Unnerstads ägor och denna arbetsinsats berörde hela den sydvästra delen av det nu aktuella utredningsområdet vid Unnerstad (se figur 3). Arbetet genomfördes i form av en fältinventering och föranleddes av Norrköpings kommuns planer på förtätning av bebyggelsen. Inom det nuvarande

utredningsområdet kom torplämningen RAÄ 135:1, den fossila åkern RAÄ 136:1 och den övergivna delen av Unnerstad by RAÄ 137:1 att registreras i Fornminnesregistret (Persson 1991).

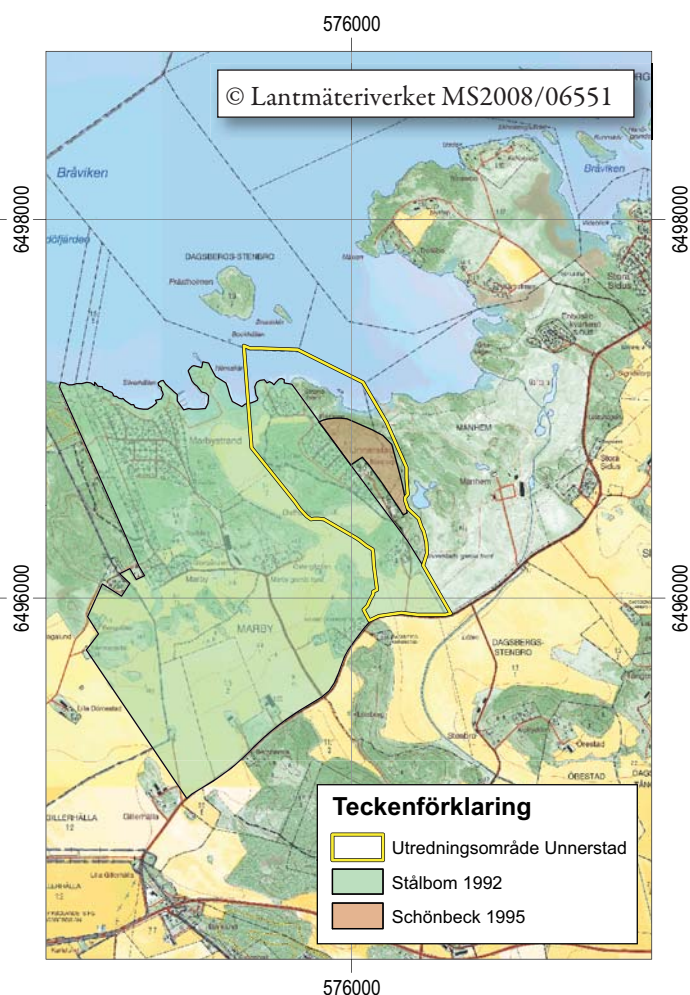
Ett år senare, 1992, omfattades närmast samma område av en arkeologisk utredning (Stålbom 1992). Detta arbete fokuserade enbart på att försöka upptäcka eventuella förekomster av fornlämningar ej synliga ovan mark, såsom exempelvis boplatser av förhistorisk karaktär (se figur 4). Denna utredning utfördes dock i form av en fosfatkartering i syfte att lokalisera indikationer. Någon sökschaktsgrävning, som skulle ha konstaterat förekomst av eventuella fornlämningar, genomfördes inte inom detta uppdrag varför en del av de utpekade utredningsobjekten fortfarande inte är utredda. Inom

nuvarande utredningsområde gäller detta ett par objekt i den södra delen, se vidare under ”Resultat” nedan. Under år 1995 utfördes en arkeologisk utredning inom ett mindre område ingående i nuvarande utredningsområdes nordöstra del (se figur 4). Utredningen som föranleddes av planerad byggnation och genomfördes i form av en inventering ledde inte till några nya registreringar (Schönbeck 1995).

Arbetet inför framtagandet av en detaljplan över ett större område omkring Marbys, Unnerstads och Manhems ägor föranledde genomförandet av en ny arkeologisk utredning år 2005 (Lindberg 2005). Området sammanföll till stora delar med de tidigare utredda områdena och utredningen genomfördes bl a till stor del inom det som nu utgör Unnerstadsområdets norra

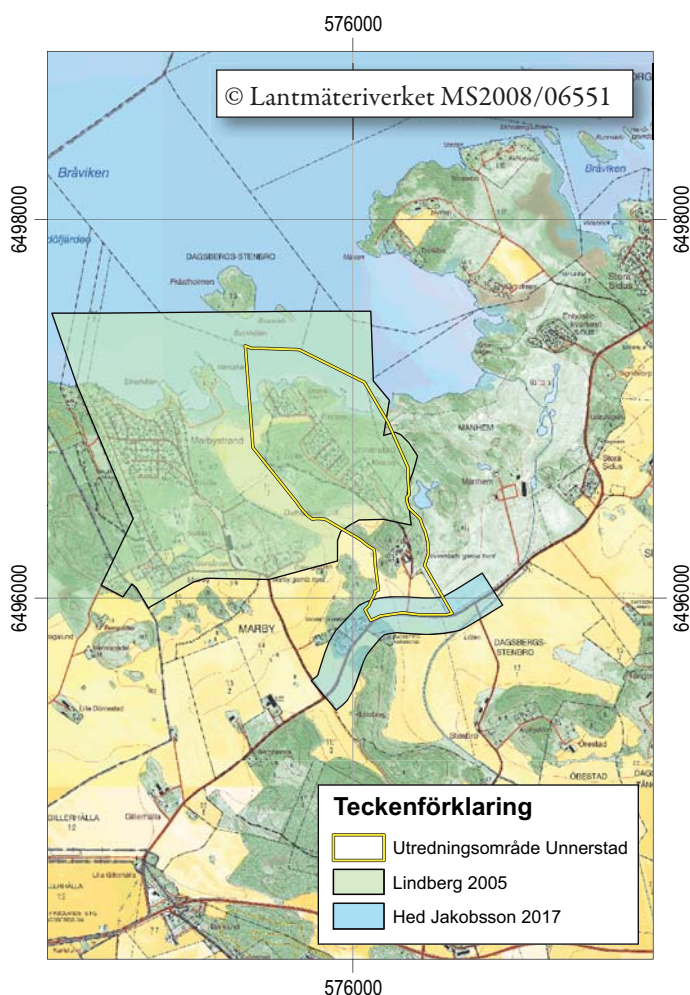

Figur 3. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO, 64F 9h NV, 64F 9h SO och 64F 9h SV) föreställande det aktuella utredningsområdet vid Unnerstad samt de geografiska avgränsningarna för de två tidigaste arkeologiska utredningarna som genomfördes i området Marby, Unnerstad, Manhem och Stora Sidus åren 1989 och 1991. Skala 1:40 000.

Figur 4. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO, 64F 9h NV, 64F 9h SO och 64F 9h SV) föreställande det aktuella utredningsområdet vid Unnerstad i förhållande till de utredningar som genomfördes åren 1992 och 1995. Skala 1:40 000.

delar (se figur 5). Inom den del som sammanfaller med nu aktuellt område vid Unnerstad uppmärksammades en sentida stenmur (objekt 11, Lindberg 2005). Utöver detta kom tre utredningsobjekt i form av boplatsslägen (objekt 5-7) att avgränsas för vidare utredning. Två av dessa (objekt 6 och 7) sammanfaller med ett område som vid den ovan nämnda utredningen 1992 uppvisade förhöjda fosfatvärden (objekt VI). Ett år senare, 2006, kom delar av samma utredningsområde att omfattas av en arkeologisk utredning etapp 2 i form av sökschaktsgrävning. Utöver detta kom några fornlämningar även att förundersökas. Av de lokaler som är belägna inom det nuvarande utredningsområdet vid Unnerstad kom de intilliggande boplatsslägena objekt 6 och 7 att omfattas av utredningens andra etapp. I samband med detta

Figur 5. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO, 64F 9h NV, 64F 9h SO och 64F 9h SV) föreställande det aktuella utredningsområdet vid Unnerstad i förhållande till den arkeologiska utredning som genomfördes under år 2005. Även en arkeologisk utredning utförd 2017 utefter Väg 881, inför planerad byggnation av gång- och cykelväg, berör det nu aktuella utredningsområdet. Skala 1:40 000.

framkom boplatsslämningar som idag återfinns under fornlämningsnummer RAÄ 150 i Fornminnesregistret. Utöver detta registrerades platsen för det bortflyttade tidigare soldattorpet på Unnerstads ägor i Fornminnesregistret under fornlämningsnummer RAÄ 151. Platsen sammanfaller till största del med den förhistoriska boplatsten RAÄ 150. Det ovan nämnda boplatssläget objekt 5, som också hade pekats ut vid utredningens första etapp, kom dock aldrig att omfattas av sökschaktsgrävning år 2006 eftersom detta område då var undantaget en eventuell exploatering. Arkeologiska förundersökningar genomfördes inom det aktuella utredningsområdet vid stensättningen RAÄ 35:1 och den fossila åkermarken RAÄ 136:1 (Lindberg 2006).

År 2017 genomfördes en arkeologisk utredning i form av fältinventering inför planerad gång- och cykelväg utefter Djurövägen (Hed Jakobsson 2017). Denna utredning berörde Unnerstadsområdets södra del (se figur 5). Vid utredningen tillkom inget av arkeologiskt intresse inom den del som sammanfaller med nu aktuellt utredningsområde. Korridoren för den planerade gång- och cykelvägen berör dock delar av det utredningsobjekt som uppmärksammades och avgränsades under fosfatkarteringen år 1992 (objekt IV, Stålbom 1992) och som ännu inte omfattats av sökschaktsgrävning.

Manhem och Stora Sidus

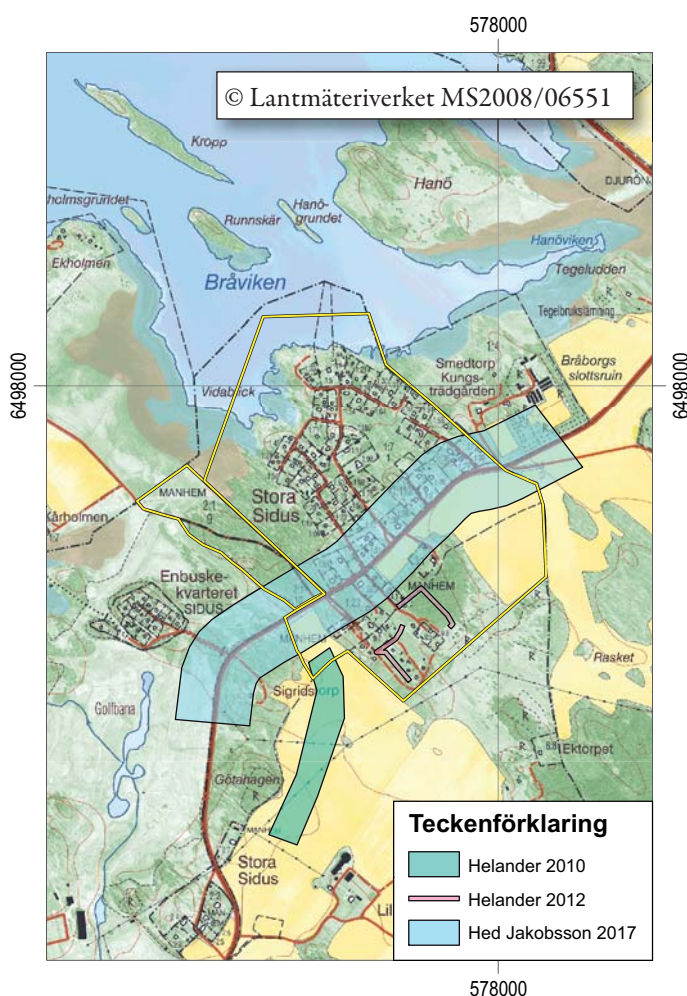
Utredningsområdena som i denna rapport omnämns enligt ovan är belägna intill varandra. De ligger historiskt sett på det som tidigare utgjorde Stora Sidus utmarksområde. En mycket liten del av utredningsområdet vid Stora Sidus sydöstra del är också beläget på Lilla Sidus tidigare ägor.

Utredningsområdet Manhem ingick som ytterområde i den arkeologiska utredning som genomfördes år 1989 och som omnämns ovan under Unnerstad. Inget av arkeologiskt intresse observerades då inom det nuvarande utredningsområdet (Ängeby 1989). Manhemområdets sydöstra del ingick också i den utredningskorridor för planerad gång- och cykelväg utefter Djurövägen som omfattades av arkeologisk utredning år 2017. Vid detta tillfälle observerades heller inte något av arkeologiskt intresse (Hed Jakobsson 2017).

Största delen av det område som i denna rapport omnämns som Stora Sidus är tidigare inte arkeologiskt utrett. Stora delar av området utgörs dock av befintliga bebyggelseområden. Den ovan nämnda utredningskorridoren som omfattats av arkeologisk utredning år 2017 löper genom området i nordöst-sydvästlig riktning utefter Djurövägen (se figur 6). Under denna utredning

påträffades och registrerades en stensättning (RAÄ 160) och en kort stensträngsgren (RAÄ 158) inom nuvarande utredningsområde. Utöver detta avgränsades ett utredningsobjekt, beläget på båda sidor om vägen, som ansågs utgöra ett topografiskt lämpligt boplatsläge (objekt 4, Hed Jakobsson 2017).

Under åren 2010 och 2012 genomfördes sökschaktsgrävning i och i anslutning till aktuellt utredningsområde vid Stora Sidus (se figur 6). De arkeologiska insatserna föranleddes dels av schaktning för ny vattenledning (Helander 2010), dels av schaktning för vatten och avlopp i området för villabebyggelsen i områdets sydöstra del (Helander 2012). Inget av arkeologiskt intresse påträffades vid dessa tillfällen.

Figur 6. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) föreställande de aktuella utredningsområdena vid Manhem och Stora Sidus samt de geografiska avgränsningarna för de tidigare arkeologiska utredningarna som genomförts inom delar av området Stora Sidus. Skala 1:20 000.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa och påvisa inom vilka delar av detaljplaneområdena som fornlämningar förekommer. Detta skulle ske genom en sammanställning av de tidigare kända fornlämningarna inom de tre områdena samt en fältinventering efterföljd av sökschaktsgrävning. Resultatet ska kunna användas som ett fullgott underlagsmaterial i kommunens fortsatta besluts- och planeringsprocess.

Utredningens första etapp

Utfördes genom kart- och arkivstudier samt fältinventering. Kartstudierna, med tyngdpunkt på äldre kartmaterial, utfördes primärt i syfte att ge ett underlag och stöd för lokalisering av sedan tidigare ej registrerade lämningar inom de tre utredningsområdena. Arkivstudierna, vilka bl a omfattade Östergötlands museums topografiska arkiv och bibliotek samt Riksarkivets digitala arkivtjänst SVAR, syftade bl a till att utreda sedan tidigare genomförda arkeologiska insatser inom områdena samt bedöma en lämningars antikvariska status i förhållande till 1850-års-gränsen. Fältinventeringen utfördes genom terrängrekognosering. Samtliga tidigare registrerade lämningar belägna inom områdena besiktades också under fältinventeringen för att kontrollera dess status och kondition. Dokumentationen av sedan tidigare ej kända forn- och kulturlämningar skedde genom lägesinmätning med GPS/handdator och upprättande av beskrivningar följandes Riksantikvarieämbetets nomenklatur för Fornminnesregistret. I denna rapport redovisas de lämningar som påträffades efter en preliminär nummerserie i väntan på tilldelat fornlämningsnummer.

Antikvarisk bedömning

Lämningarnas antikvariska bedömning, vilken följer Riksantikvarieämbetets indelning och rekommendationer (Riksantikvarieämbetet 2014), indelas enligt följande:

- **Fornlämning.** Fornlämningar (tidigare fasta fornlämningar) är skyddade enligt Kulturmiljölagen (SFS 1988:950) och utgör lämningar som uppfyller lagens tre fornlämningsrekvisit¹ och be-

1 Av 2 kap. 1§ kulturmiljölagen (KML) framgår vilka lämningar som utgör fornlämning och därmed skyddas av lagen. Tre överordnade rekvisit (kriterier) ska vara uppfyllda för att en lämning ska utgöra fornlämning; det ska vara en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven (Riksantikvarieämbetet 2014:6).

döms vara tillkomna innan år 1850. Dessa utgörs av lämningar med fornlämningsnummer (RAÄ-nr), vilka är utmärkta på Fastighetskartan, eller nyupptäckta fornlämningar upprättade efter preliminär nummerserie (ÖM-nr) i denna rapport.

- **Bevakningsobjekt.** Registrerad möjlig fornlämning med fornlämningsnummer (RAÄ-nr) vilken ej är markerad på Fastighetskartan eller nyupptäckt möjlig fornlämning (ÖM-nr). Detta innebär vanligtvis att lämningens status ej går att avgöra genom okulär besiktning utan måste utredas vidare inför eventuell exploatering.
- **Övrig kulturhistorisk lämning.** Lämningar med kulturhistoriskt värde vilka faller under Skogsvårdslagens (1979:429) hänsynsparagrafer. Lämningar i denna kategori är de som inte uppfyller Kulturmiljölagens tre fornlämningsrekvisit och/eller bedöms vara tillkomna efter år 1850. Hänsyn bör tas så långt det är möjligt vid exploatering (RAÄ- eller ÖM-nummer).
- **Uppgift om.** Lokaler som är kända genom tidigare uppteckningar eller muntliga källor men där lämningar inte återfinns eller bedöms kvarligga (RAÄ- eller ÖM-nummer).

Utöver detta redovisas även så kallade **arkeologiska utredningsobjekt** (objekt) vilka utgör områden vars topografiska förutsättningar och omgivande miljö medför att fornlämning, ej synlig ovan mark, kan förväntas i samband med markingrepp. Dessa arkeologiska utredningsobjekt utgör sålunda presumtiva fornlämningar och bör utredas vidare genom sökschaktsgrävning inför eventuell exploatering. Objekten numreras efter egen nummerserie (Objekt I-VIII) i denna rapport.

Åtgärdsförslag

Föreliggande arbete innefattar utarbetande av åtgärdsförslag till samtliga RAÄ- och ÖM-nummer som berörs av de aktuella utredningsområdena. Syftet med bestämmelserna i 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) är i första hand att bevara fornlämningarna. Det innebär att en utgångspunkt vid utformandet av en exploatering ska vara att hänsyn tas till de kända fornlämningarna i området så att dessa kan skyddas och bevaras för framtiden. I de fall där fornlämningarna trots allt inte kan undvikas följer en rad åtgärder inför exploatering. Beslut om åtgärder fattas alltid av länsstyrelsen. De åtgärder

som föreslås av Östergötlands museum för varje enskild forn- och kulturlämningslokal kan ses i kolumn 5 i tabellerna figur 38 och figur 40. Åtgärdsförslagets benämningar definieras enligt följande:

- **Arkeologisk förundersökning.** Syftar till att fastställa och beskriva en fornlämnings karaktär, utbredning, omfattning, sammansättning, komplexitet och datering. Resultatet ska ligga till grund för länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför kommande beslut om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Arkeologiska åtgärder kräver beslut enligt kulturmiljölagen (1988:950). Ansökan om tillstånd ställs till Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland, vilka beslutar i ärendet.
- **Arkeologisk undersökning.** Det arkeologiska uppdragssystemets sista steg. Genomförs i de fall fornlämningen medför hinder eller olägenhet som inte står i rimligt förhållande till dess betydelse. I detta steg tas fornlämningen bort genom att den undersöks och dokumenteras. Detta görs genom specifika vetenskapliga frågeställningar och undersökningens innehåll styrs till viss del genom uppsatta krav från länsstyrelsen. Kräver beslut enligt kulturmiljölagen (1988:950). Ansökan om tillstånd ställs till Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland, vilka beslutar i ärendet.
- **Bevaras.** Detta åtgärdsförslag används för de lämningar som ej omfattas av skyddet genom kulturmiljölagen (1988:950), det vill säga lämningar med antikvarisk bedömning övrig kulturhistorisk lämning, men som trots detta anses inneha kulturhistoriska värden. Benämningen syftar till att exploateringen i möjligaste mån bör planeras så att den aktuella lämningen bevaras.

Utredningens andra etapp

genomfördes i form av sökschaktsgrävning med maskin inom de ytor som pekats ut under utredningens första etapp. Detta gjordes för att konstatera förekomst av eventuella fornlämningar dolda under mark. Sökschaktsgrävning utfördes även söder om fornlämning Dagsberg 150 med syfte att avgränsa denna fornlämning. Sökschakten mättes in med RTK-GPS och lämningarna dokumenteras med ritningar och foton.

Resultat

Nedan följer resultatet av den arkeologiska utredningen. Beskrivningen är uppdelad på etapp och utredningsområde och texten redovisar kortfattat resultatet av det utförda arbetet. Resultatet från den arkeologiska utredningen etapp 1 finns redovisat på kartor (figur 11 och 15) och tabeller (figur 12 och 16). Resultatet från den arkeologiska utredningen etapp 2 redovisas i form av en beskrivning av samtliga lokaler som varit föremål för utredningens andra etapp samt i tabellform (figur 23 och 37). Resultatet efter att utredningens båda etapper genomförts återfinns i tabellform (figur 38 och 40) och på kartor (figur 39 och 41) under rubriken Sammanfattning av utredningsresultaten.

Arkeologisk utredning etapp 1

Unnerstad

Då delar av det aktuella området vid Unnerstad tidigare varit föremål för flertalet arkeologiska utredningar genomfördes denna utredning som en kompletterande arkeologisk utredning. Detta innebär att de mindre

ytor som sedan tidigare ej var utredda fältinventerades. Utöver detta skedde en riktad utredning på de forn- och kulturlämningar som omfattades av Länsstyrelsen Östergötlands förfrågningsunderlag (2017-03-22) och där länsstyrelsen bl a önskade en översyn av dess antikvariska bedömning. Detta innefattade RAÄ 35:1, RAÄ 135:1, RAÄ 136:1, RAÄ 151. Samtliga tidigare kända forn- och kulturlämningslokaler kom även att fältbesiktas. Inom uppdraget sammanställdes även ett underlag som innefattar de utredningsobjekt som tidigare pekats ut i samband med de tidigare arkeologiska insatserna i området men där vidare utredning i form av sökschaktsgrävning ännu inte genomförts.

Utredningsobjekt

Efter utförda kart- och arkivstudier kan konstateras att tre tidigare utpekade utredningsobjekt (i denna utredning kallade objekt I-III) återfinns inom aktuellt område (se figur 11). Dessa har pekats ut och avgränsats i samband med arkeologiska utredningar åren 1992 respektive 2005 och hade innan denna utredning ännu inte omfattats av arkeologisk utredning etapp 2. Objekt I utgörs av en mindre avsats i skogsmark som utgör

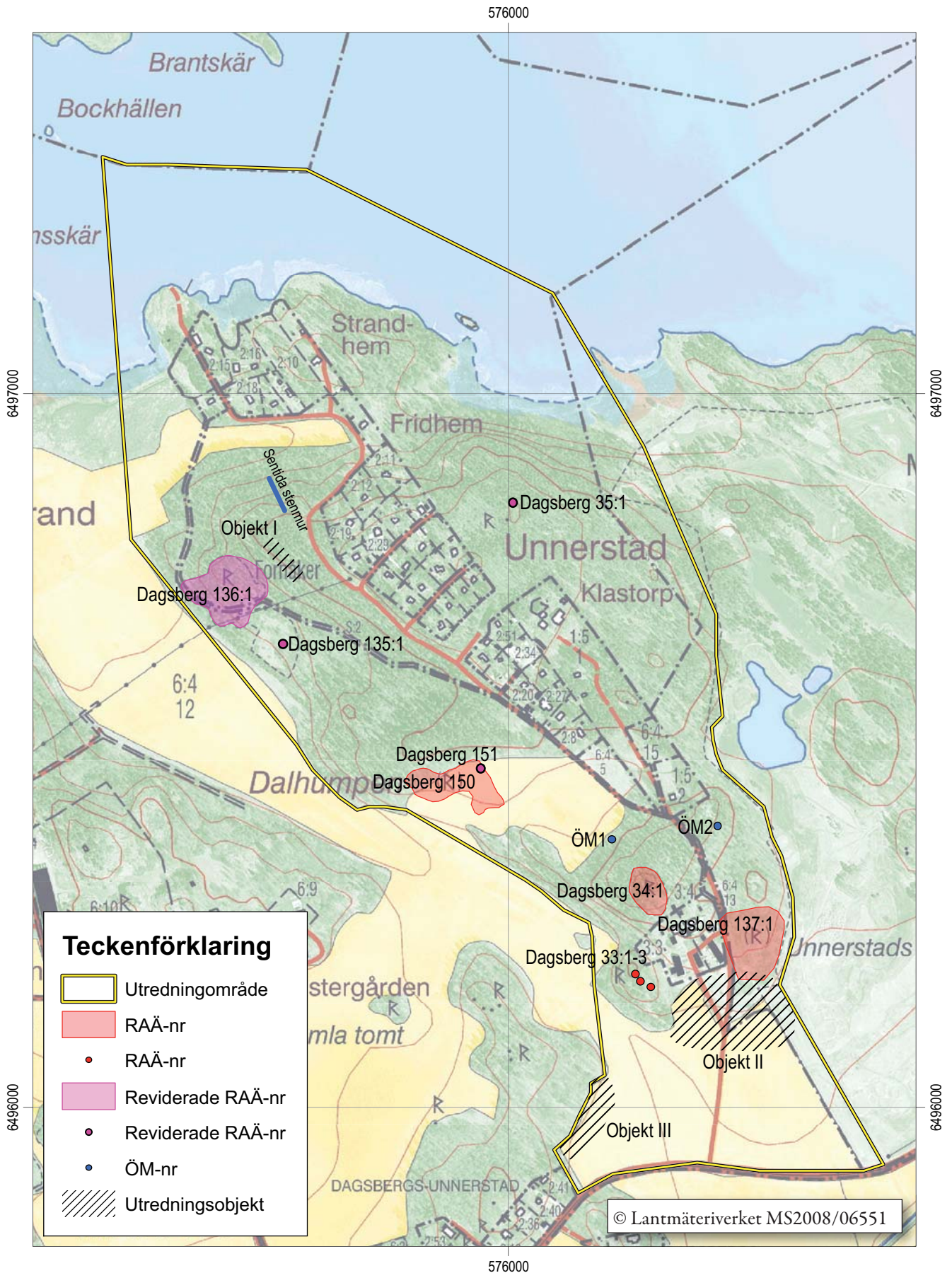
Figur 7. Torpgrunden RAÄ-nr 135:1. Husgrunden består av en syllstensgrund av natursten anlagd på berghäll. Petter Nyberg pekar på den flacka spismursresten i mitten av grunden och delar av syllstensgrunden kan iakttas i området mellan Petter och fotografen. Grunden utgör resterna efter någon av de lägenheter under Unnerstad by som inte kan placeras med hjälp av det äldre kartmaterialet, d v s Sjöstugan (sannolikt 1649-1857), Sveden (1797-1811) eller någon av de ej namngivna torp eller backstugor (1-2 st.) som i mantalslängderna omnämns sporadiskt under byn från och med 1720-talet. Foto från söder, Kjell Svarvar, Östergötlands museum.

under Unnerstad i mantalslängder och husförhörslängder (mtl, hfl, RA). Den stuga som omnämns med detta namn i de tidiga mantalslängderna kan utgöra samma bebyggelse som från och med längderna under andra halvan av 1700-talet finns antecknad under Unnerstad. Trots att stugan enligt uppgifter i kyrkböckerna förefaller ha funnits kvar till mitten av 1800-talet återfinns den inte markerad på laga skifteskartan. Stugan kom att rivas bara några år efter upprättandet av kartan, vilket kan ha varit en orsak till att den ej antecknades av lantmätaren. Från och med år 1689 och därefter årligt återkommande fram tills flytten 1847 omnämns ett ryttartorp/grenadjärtorp/soldattorp under Unnerstad i mantalslängderna och husförhörslängderna (mtl, hfl, RA). Detta torp bör ha stått på samma plats (RAÄ 151) som det grenadjärtorp som bortflyttades i samband med laga skiftet år 1847. Under första halvan av 1700-talet omnämns utöver detta även "torpet på ägora" sporadiskt i längderna, exempelvis år 1722 (mtl, RA). Under andra halvan av 1700-talet förefaller lägenhetsbebyggelsen på Unnerstads ägor ha ökat något i omfattning. Förutom "Sjöstugan" och ryttartorpet omnämns nu ett ej namngivet "torp till skomakaren" och

en ej namngiven backstuga, exempelvis år 1785 (mtl, RA). Under en kort period, mellan åren 1797-1811, förekommer också stugan "Sveden" under Unnerstad i längderna (mtl, RA). Under första halvan av 1800-talet visar uppgifterna i kyrkböckerna att antalet lägenheter under Unnerstad by då varierar mellan tre till sex stycken i antal. Utöver de redan nämnda förekommer då även det idag kvarstående "Clastorp" (1812-), "Hällmansborg" (1812-1838) och "Erikslund" (1846-1850) samt en till två sporadiskt förekommande backstugor utan namn. Var "Hällmansborg" och "Erikslund" legat är oklart men den förstnämnda stugan bör ha legat någonstans i området invid byvägen, öster om platsen för det tidigare soldattorpet RAÄ 151. En långsträckt åkerlycka utefter vägen i detta område omnämns nämligen för "Hellmanstäppan" på laga skifteskartan 1847 och bör ha koppling till denna lägenhet. Kyrkböckerna visar också att torparen Nils Nilsson Hällman, som tidigare bebott "Hällmansborg", flyttar till det närbelägna torpet "Backtorpet" år 1837 varefter "Hällmansborg" förefaller rivas året efter (hfl, RA). Vid tiden för den häradsekonomiska kartan år 1868 (bilaga 8) kan endast två lägenheter urskiljas på den tryckta kartan

Figur 10. Den påträffade lintorkningsgropen ÖM2 belägen inom utredningsområdet vid Unnerstad. Den ligger cirka 100 meter norr om Unnerstad by. Foto från öster, Kjell Svarvar, Östergötlands museum.

Figur 11. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med utredningsområde, tidigare kända (RAÄ-nr) och nyupptäckta forn- och kulturlämningar (ÖM-nr) samt utredningsobjekt (objekt-nr) markerade. De RAÄ-nr vilka kom att omfattas av någon form av revidering i samband med utredningens första etapp är markerade med mörkt rosa. Skala 1:7 500.

på Unnerstads ägor (Östergötlands museums arkiv, häradsekonomisk karta 1868, Lösings härad). Dessa utgörs av det ovan nämnda "Backtorpet" samt "Clas-torp", det senare felaktigt namngivet som "Fridhem".

Förutom de idag kvarstående torpen "Fridhem" och "Clas-torp" inom utredningsområdet återfanns innan utredningen två torplokaler registrerade i Fornminnesregistret. Dessa utgörs av lämningar efter en torpgrund (RAÄ 135:1) och den idag överodlade platsen för soldattorpet under Unnerstad (RAÄ 151). Det historiska kartmaterialet över Unnerstad medför att läget på många av de lägenheter som behandlats ovan ej går att klargöra. Torpgrunden RAÄ 135:1 utgör rester efter någon av de äldre torp som omnämnts ovan. Grunden ger okulärt ett ålderdomligt intryck (se figur 7) och närheten till den fossila åkermarken RAÄ 136:1 med röjningsrösen och terrasskanter i nordväst, visar att området bör ha uppodlats tidigt. Läget på husgrunden RAÄ 135:1 kom att justeras drygt 10 meter åt sydöst i samband med utredningen, då geometrin be-fanns vara något felaktig i Fornminnesregistret. Utöver detta reviderades lämningens antikvariska bedömning i samband med utredningen till fornlämning i enlighet

med Riksantikvarieämbetets rekommendationer och den gällande 1850-års gränsen (Riksantikvarieämbe-tet 2014).

Under den arkeologiska utredningen påträffades och registrerades ytterligare en torplämning, ÖM1, utgö-randes av en kraftigt överväxt husgrund (se figur 11). I grundens östra hörn återfinns en mindre förhöjning innehållande sparsamt med tegelfragment, stenar och jordmassor men det är dock tveksamt om det handlar om en spismursrest på grund av förhöjningens karaktär och fyllning. Grunden kan snarare utgöra resterna ef-ter en uthusbyggnad till "Backtorpet" eller "Hällmans-borg", som enligt kart- och arkivmaterialet ska ha legat i området, se vidare ovan. Utöver detta kom ytterligare en lämning, ÖM2, som kan kopplas till den historiska by- eller torpbebyggelsen på Unnerstads ägor att regis-teras. Något norr om byn påträffades nämligen läm-ningen efter en lintorkningsgrop (se figur 10 och 11).

Gravar och gravfält

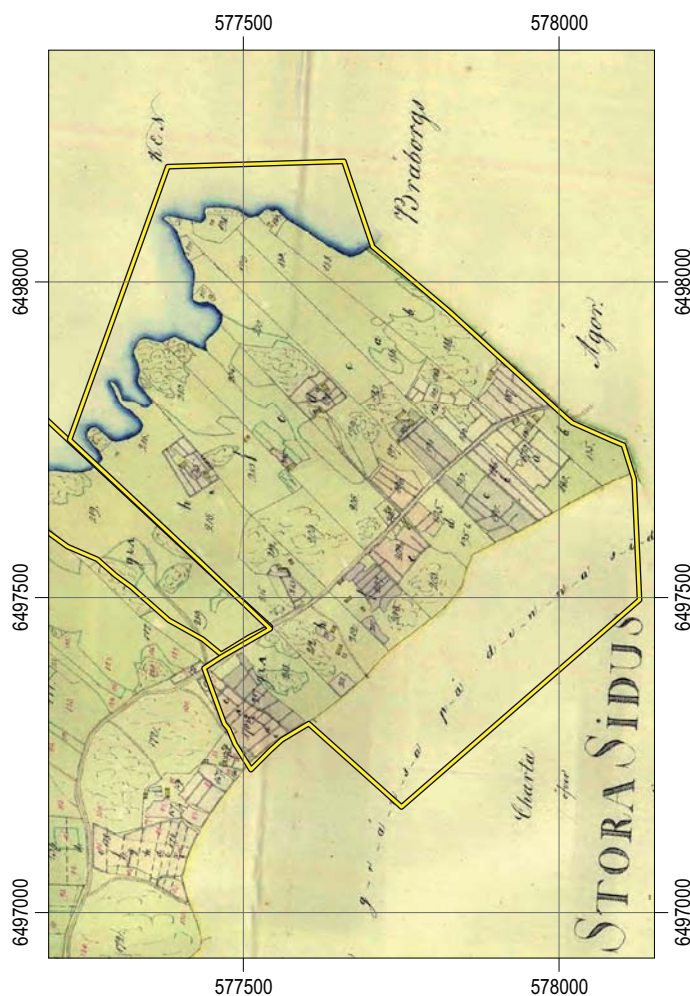
Inom utredningsområdet vid Unnerstad återfinns tre sedan tidigare kända lokaler med förhistoriska gravar (RAÄ 33:1-3, RAÄ 34:1 och RAÄ 35:1), varav en lokal

Identitet	Lämningstyp	Beskrivningsord	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 35:1	Stensättning	Stensättning	Fornlämning	Arkeologisk undersökning	Reviderad geometri. Arkeologiskt förundersökt år 2005.
RAÄ 135:1	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad geometri och antikvarisk bedömning.
RAÄ 136:1	Område med fossil åkermark	Fossil åkermark	Fornlämning	Arkeologisk undersökning	Reviderad geometri. Arkeologiskt förundersökt år 2005.
RAÄ 151	Lägenhetsbebyggelse	Torp, plats för	Uppgift om	Ingen åtgärd	Reviderad geometri. Belägen inom bopplatsen RAÄ 150.
ÖM1	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Sannolikt lämning efter "Backtorpet".
ÖM2	Textilindustri	Lintorkningsgrop	Övrig kulturhistorisk lämning	Bevaras	
Objekt I				Arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge av stenålders-karaktär. Obj 5 (Lindberg 2005).
Objekt II				Arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge. Obj V (Stålbom 1992).
Objekt III				Arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge. Del av Obj IV (Stålbom 1992).

Figur 12. Tabell som visar resultatet efter utredningens första etapp inom utredningsområdet vid Unnerstad. Detta omfattar de RAÄ-nummer som kom att revideras, de ÖM-nummer som registrerades samt de utredningsobjekt som pekats/pekades ut.

utgörs av ett bygravfält av yngre järnålderskaraktär (se figur 11). Detta gravfält, RAÅ 34:1, är beläget direkt norr om Unnerstad by och utgörs av 10 gravar synliga ovan mark. Av dessa består två stycken av gravhögar, resterande av övertorvade flacka stensättningar. Gravarna ligger dels på bergskrön, dels i sluttningen ner mot Unnerstad. Inom ytan för gravfältet och i det omedelbara närområdet omkring detta kan ytterligare gravar utan markering ovan mark finnas. Det är inte ovanligt att antalet gravar t o m kan fördubblas i samband med arkeologiska underökningar av gravfält av denna typ.

Den ensamliggande stensättningen RAÅ 35:1 och gravgruppen RAÅ 33:1-3 utgörs av gravar som genom sitt utseende med största sannolikhet kan dateras till äldre järnålder. I samband med utredningen kom geometrin avseende stensättning RAÅ 35:1 att justeras cirka 25 meter åt nordnordöst, då den befintliga lägesmarkeringen befanns vara felaktig. Detta hade också uppmärksamrats under den arkeologiska förundersökning som genomfördes inom fornlämningsområdet omkring stensättningen år 2006 (Lindberg 2006) men geometrin hade dock aldrig korrigerats i Fornminnesregistret. I samband med den arkeologiska utredningen påträffades inga ytterligare gravar inom utredningsområdet.

Manhem och Stora Sidus

De två utredningsområdena är belägna intill varandra på södra sidan av Bråviken. Det mindre området, Manhem, är obebyggt och utgjordes vid inventeringstillfället av skogsmark i form av igenväxande tidigare avverkningsyta. Området Stora Sidus utgörs till stora delar av befintliga bebyggelseområden och den sydöstra delen innehåller också en del åkermark. Fältinventering kom att ske inom de ytor som saknar bebyggelse. Samtliga tidigare kända forn- och kulturlämningslokaler belägna inom områdena kom även att fältbesiktas i samband med fältarbetet.

Utredningsobjekt

Sammantaget kom fem stycken ytor att pekas ut och avgränsas inom utredningsområdet Stora Sidus i samband med den arkeologiska utredningens första etapp (i denna utredning kallade objekt IV-VIII). En av dessa ytor, Objekt VI, hade tidigare pekats ut och avgränsats i samband med en arkeologisk utredning för ny gång- och cykelväg utefter Djurövägen (objekt 4, Hed Jakobsson 2017). De fyra övriga utredningsobjekten bestod av ytor där dels boplatslämningar från perioden yngre bronsålder-äldre järnålder kunde förväntas (objekt IV-V), dels av ytor där det äldre kartmaterialet visar på försvunnen äldre torpbebyggelse (objekt VII-VIII) men där ovan mark synliga lämningar efter denna bebyggelse inte kunde iakttas vid okulär besiktning (se figur 15).

Torpbebyggelse

De utredningsområden vid Manhem och Stora Sidus som var föremål för denna arkeologiska utredning har historiskt sett utgjort ett havsnära utmarksområde tillhörande Stora Sidus by. Inom detta område började torpbebyggelse att växa fram under andra halvan av 1700-talet, se vidare ovan under "Områdesbeskrivning". Under tidigt 1800-tal förefaller ett 10-tal lägenheter ha legat inom utredningsområdet. En del av dessa

Figur 13. Rektifierat utsnitt ur enskifteskarta från år 1824 över Stora Sidus ägor (LMS, akt D17-14:4) med de aktuella utredningsområdena markerade. Utsnittet visar den omfattande torpbebyggelse som kom att etableras inom det aktuella utredningsområdet under andra halvan av 1700-talet. Redan i början av 1800-talet förefaller cirka 10 torp ha funnits i området enligt uppgifterna i husförhörslängderna. Området kom att planläggas för avstyckning i slutet av 1920-talet varefter bebyggelsen förtätades men en liten del av den gamla torpbebyggelsen kvarstår fortfarande. Skala 1:12 000.

äldre torp är idag försvunna eller rivna och ersatta med modern villabebyggelse på samma plats. En del av de äldre torpen står också kvar och nyttjas till sommarboende. I detta uppdrag har ingen byggnadsinventering genomförts i syfte att bedöma dessa byggnaders kulturhistoriska värde.

Det äldre kartmaterialet visar att platserna för tre av dessa äldre torpställen (ÖM3, ÖM4 och ÖM6) idag är övergivna och ej bebyggda (se figur 15). Dessa lokaler utgörs av platserna för ”Rostorpet” (ÖM3), torpet ”Bergdalen” (ÖM4) och ett ej namngivet torp i utredningsområdets västra del (ÖM6). De två förstnämnda bör, enligt de signaler som kan erhållas genom kyrkböcker och historiska kartor, ha etablerats under slutet av 1700-talet. Det sistnämnda förekommer på enskifteskarta år 1824 (LMS, akt D17-14:4) men ej på 1860-års laga skifteskarta (LMS, akt D17-14:5). Endast vid lokalen ÖM4 kunde lämning synlig ovan mark iakttas under den arkeologiska utredningens första etapp, detta i form av en mindre uthusgrund.

De två övriga lokalerna utgörs av åkermark (ÖM3) respektive igenväxt hagmark/skogsmark (ÖM6). Besiktningarna av lokalerna ÖM4 och ÖM6 försvårades dock mycket genom att ytorna vid inventeringstillfället ställvis var kraftigt igenväxta. Vid ÖM4 kunde inte

någon lämning efter boningsgrund konstateras okulärt, dock iaktogs spridda ansamlingar med röjningssten, förekomst av tegelfragment, rikligt med kulturpräglad vegetation och den ovan nämnda uthusgrunden. På grund av detta kom även denna lokal att omfattas av utredningens andra etapp för att försöka fastställa lokalens arkeologiska preparatsvärde inför eventuella vidare arkeologiska åtgärder. Enligt uppgifter i Ort-namnsregistret, nedtecknade år 1931, omnämns torpet ”Bergdalen” (ÖM4) under Stora Sidus som rivet. Detta tyder på att den äldre boningsgrunden till torpet revs inför den planläggning av området som kom att påbörjas år 1928 (LMM, akt 05-dag-107). Vid lokalerna ÖM3 och ÖM6 avgränsades utredningsobjekt (objekt VII-objekt VIII) då även dessa lokaler ansågs behöva utredas vidare under utredningens andra etapp. Utöver detta påträffades och registrerades även lämningar efter en äldre brunn (ÖM5). Denna är belägen i ett låglänt område, ett 50-tal meter nordväst om platsen för torpet Bergdalen och kan med största säkerhet knytas till den äldre torpbebyggelsen i området. Brunnen var vid inventeringstillfället till stor del övertäckt med två större stenblock men mellan dessa kunde en tämligen djup med ej vattenfylld brunn iakttas med sidor av kallmurade stenar (se figur 15).

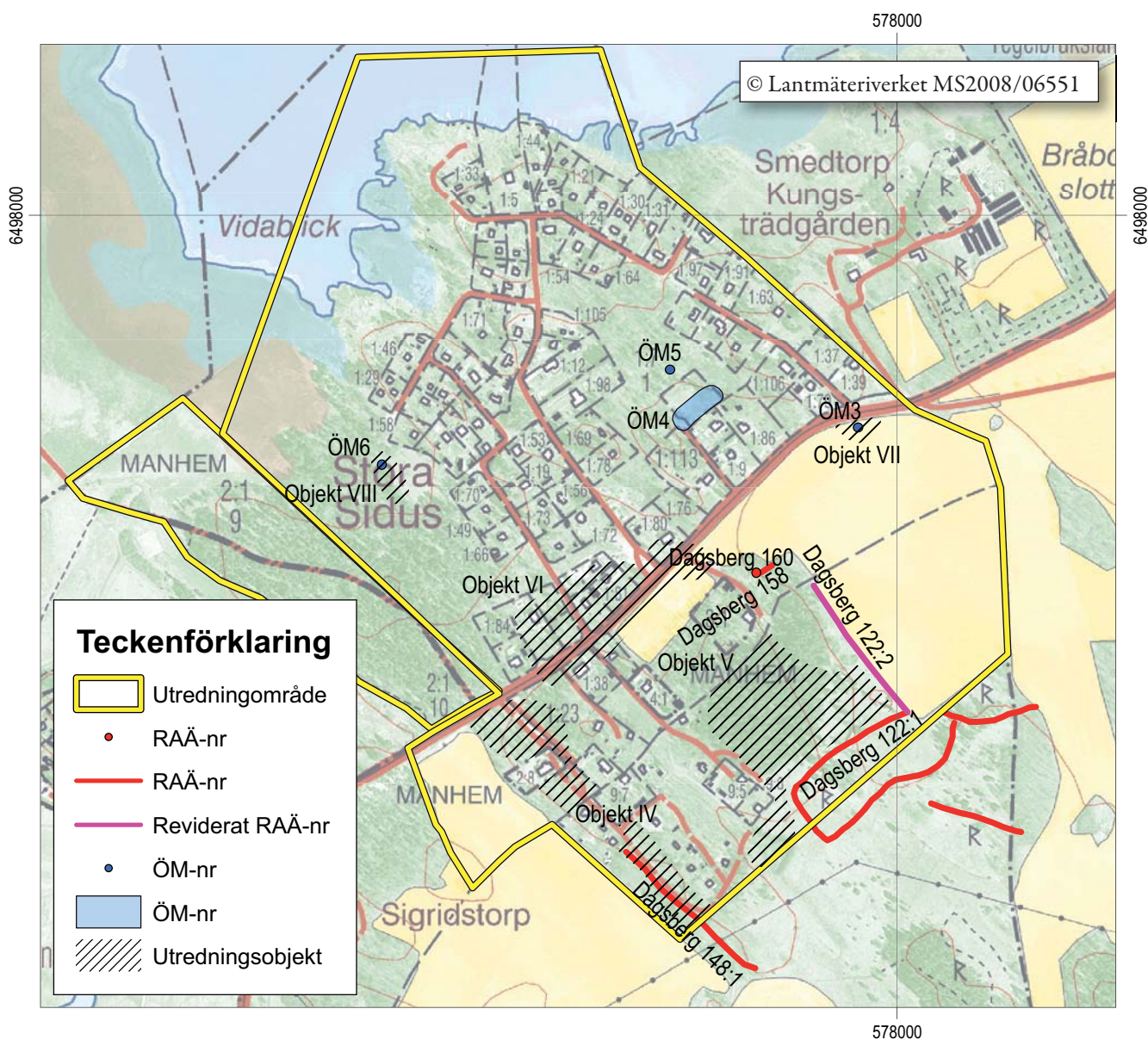

Figur 14. Del av stensträng tillhörande stensträngssystemet RAÄ-nr 122:1. Partiet är beläget i hagmark i sydöstra delen av utredningsområdet Stora Sidus. Foto från sydväst, Petter Nyberg, Östergötlands museum.

Stensträngssystem

I hagmark, i utredningsområdet Stora Sidus sydöstra del, återfinns ett stensträngssystem (RAÄ 122:1-2). Detta kom att registreras under fornminnesinventeringens revideringsinventering år 1979 och omfattar en sammanlagd längd av drygt 600 meter, vilket även sträcker sig utanför nuvarande utredningsområde i sydöst (se figur 14 och 15). Vid inventeringen 1979 fanns ett underlag tillgängligt i form av tidigare nedtecknade uppgifter om förekomst av stensträngar i aktuellt område (Nils David Edlunds samlingar, ATA). Fornlämningen kom vid registreringsögonblicket 1979 att delas upp i tre undernummer (122:1-3), varav de två sistnämnda (nr 2 och 3) utgjordes av stensträngsgrenar som tidigare pekats ut av Edlund men som med säkerhet

inte kunde bekräftas på platsen under inventeringen. År 2004 fördes uppgifterna om den stensträngsgren som tidigare omnämnts som RAÄ 122:3 över till det nya fornlämningsnumret RAÄ 148:1 i samband med digitaliseringen av Fornminnesregistret. RAÄ 148:1 utgör endast en notering om uppgift om stensträng med hänvisning till Edlunds tidigare uppgifter. Förekomst av någon stensträng har aldrig kunnat verifieras okulärt på platsen för RAÄ 148:1, så ej heller under denna arkeologiska utrednings första etapp. De längsta stensträngarna, vilka omfattas av RAÄ 122:1, löper i hagmark och bildar i mitten av systemet en fälla. Under den arkeologiska utredningens första etapp besiktades hela den del av systemet som omfattas av utredningsområdet (RAÄ 122:1-2). Den stensträngsgren som här löper utefter

Figur 15. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med utredningsområdena Manhem och Stora Sidus, tidigare kända (RAÄ-nr) och nyupptäckta forn- och kulturlämningar (ÖM-nr) samt utredningsobjekt (objekt-nr) markerade. Det RAÄ-nr vilket kom att omfatta revidering i samband med utredningen är markerat med mörkt rosa. Skala 1:7 500.

åkerkant i nordväst-sydöstlig riktning (RAÄ 122:2) kunde vid utredningstillfället konstateras utgöras av en flerradig men kraftigt nedsjunkna stensträng som okulärt går att följa i närmare 200 meter. Lämningskaraktär och belägenhet gör att den bör betraktas som fornlämning, varför dess antikvariska bedömning reviderades i samband med uppdraget (se figur 15).

Arkeologisk utredning etapp 2

Utredningens andra etapp omfattade sammanlagt åtta utredningsobjekt som pekats ut under utredningens första etapp samt en nyregistrerad torplämning (ÖM4). Inom utredningsområdet Unnerstad var det tre utredningsobjekt (objekt I, II, III) som omfattades av utredningens andra etapp. Sökschaktsgrävning utfördes även söder om fornlämning Dagsberg 150 med syfte att avgränsa denna fornlämning. Inom utredningsområdet Stora Sidus var det fem utredningsobjekt (objekt IV, V, VI, VII, VIII) som omfattades av utredningens andra etapp. Dessutom genomfördes en arkeologisk utredning etapp 2 i anslutning till ÖM4 för att försöka fastställa lokalens arkeologiska preparatsvärde inför eventuella vidare arkeologiska åtgärder.

Inom fem av utredningsobjekten framkom inget av arkeologiskt intresse (objekt II, III, V, VI, VIII). Inom

objekt I framkom en förhistorisk härd (ÖM7). Inom den södra delen av objekt IV påträffades delar av stensträng/stensträngar. De påträffade stensträngsdelarna utgör sannolikt delar av den sedan tidigare registrerade stensträngen Dagsberg 148:1. I övrigt framkom inget av arkeologiskt intresse inom objekt IV. Inom objekt VII framkom rudimentära rester av syllstenshusgrund (ÖM3). Vid ÖM4 framkom vid utredningens andra etapp ytterligare en husgrund. I anslutning till fornlämning Dagsberg 150 framkom lämningar av förhistorisk boplatsskikt strax söder om den geometri som sedan tidigare är registrerad i FMIS.

Sammantaget bedöms att fyra av de lokaler (Dagsberg 148:1, 150, ÖM4 och objekt I) som var föremål för utredningens andra etapp kräver arkeologisk förundersökning före eventuell exploatering. De delar av objekt VI som utgörs av befintliga villatomter har inte varit föremål för utredningens andra etapp och därmed krävs en kompletterande arkeologisk utredning etapp 2 vid en eventuell framtida exploatering. Fornlämning Dagsberg 150:s geometri har utifrån resultatet från utredningens andra etapp reviderats (figur 21).

Nedan redovisas samtliga lokaler som varit föremål för utredningens andra etapp i text och tabellform (figur 23 och 37).

Identitet	Lämnings- typ	Beskrivningsord	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 122:2	Hägnad	Stensträng	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad antikvarisk bedömning.
ÖM3	Lägenhetsbebyggelse	Torp, plats för	Uppgift om	Ingen åtgärd	"Rostorpet" på karta år 1824. Omfattas av Obj VII.
ÖM4	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Bevakningsobjekt	Arkeologisk utredning etapp 2	Lämningar efter torpet "Bergdalen".
ÖM5	Brunn/ kalkälla	Brunn	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd	
ÖM6	Lägenhetsbebyggelse	Torp, plats för	Uppgift om	Ingen åtgärd	Torp på karta år 1824. Omfattas av Obj VIII.
Objekt IV				Arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge.
Objekt V				Arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge.
Objekt VI				Arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge. Obj 4 (Hed Jakobsson 2017).
Objekt VII				Arkeologisk utredning etapp 2	Äldre torpläge.
Objekt VIII				Arkeologisk utredning etapp 2	Äldre torpläge.

Figur 16. Tabell som visar resultatet efter utredningens första etapp inom utredningsområdet vid Stora Sidus. Detta omfattar de RAÄ-nummer som kom att revideras, de ÖM-nummer som registrerades samt de utredningsobjekt som pekats/pekades ut.

Unnerstad

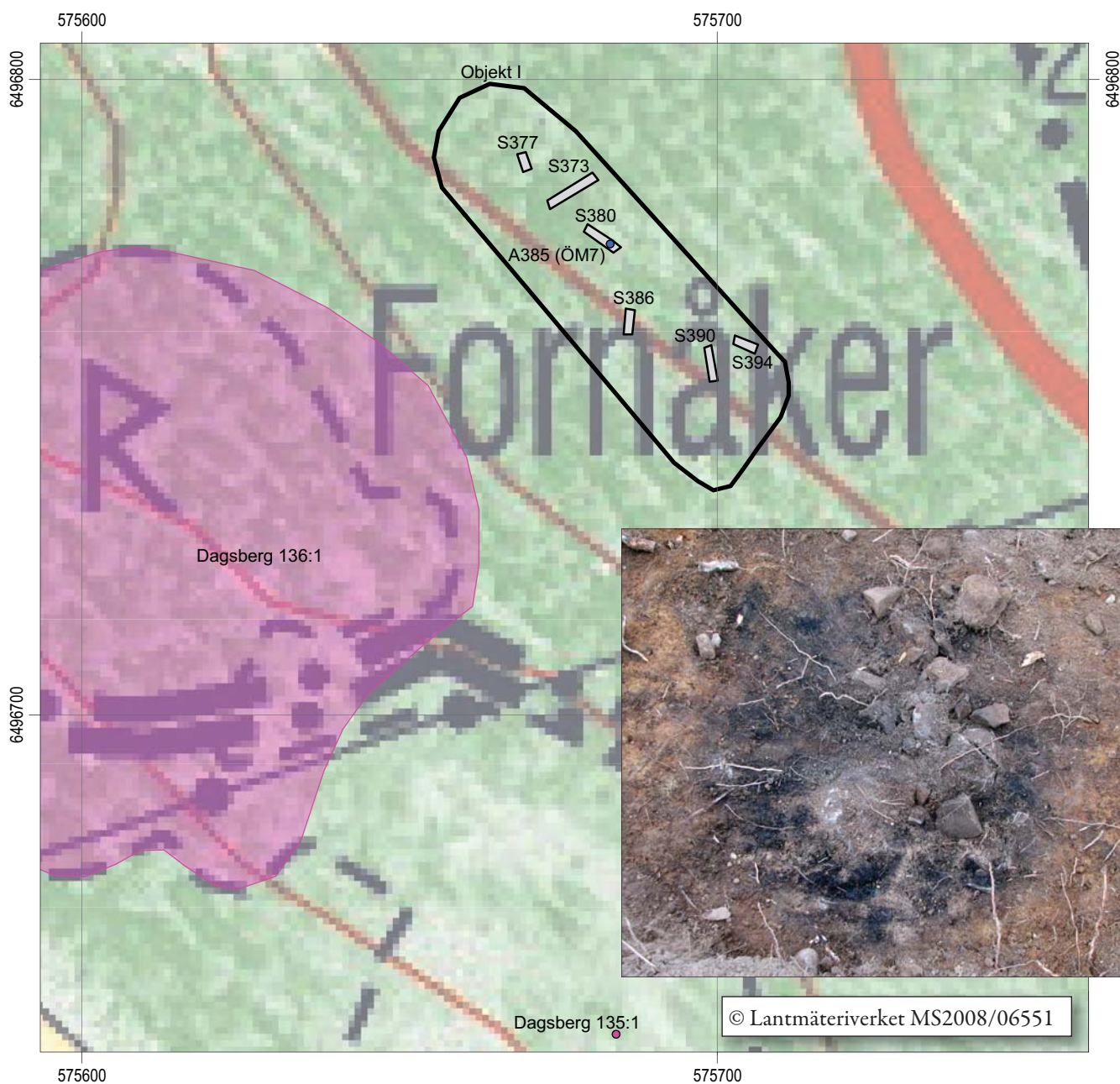
Objekt I

Boplatsläge (av stenålderskaraktär), ca 70 x 20 m (NV-SÖ). Inom objekt I grävdes 6 sökschakt med en total yta av 43 m² (figur 17). I ett av schakten (S380) framkom en rund härd av förhistorisk karaktär (A385, ÖM7). Härden innehöll rikligt av skärvsten och fyllningen var svartotig (figur 18). I härden påträffades ett bipolärt kvartsavslag, vilket tyder på en datering till stenålder.

Lämningsstyp: Härd (ÖM7).

Antikvarisk bedömning: Fornlämning

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att en förundersökning inom hela objekt I bör genomföras innan en exploatering.

Figur 17. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9b NO) med objekt I, schakt och ÖM7 (A385) markerade. Skala 1: 1 000.

Figur 18 (infälld). Härd A385. Från NÖ. Foto Petter Nyberg, Östergötlands museum.

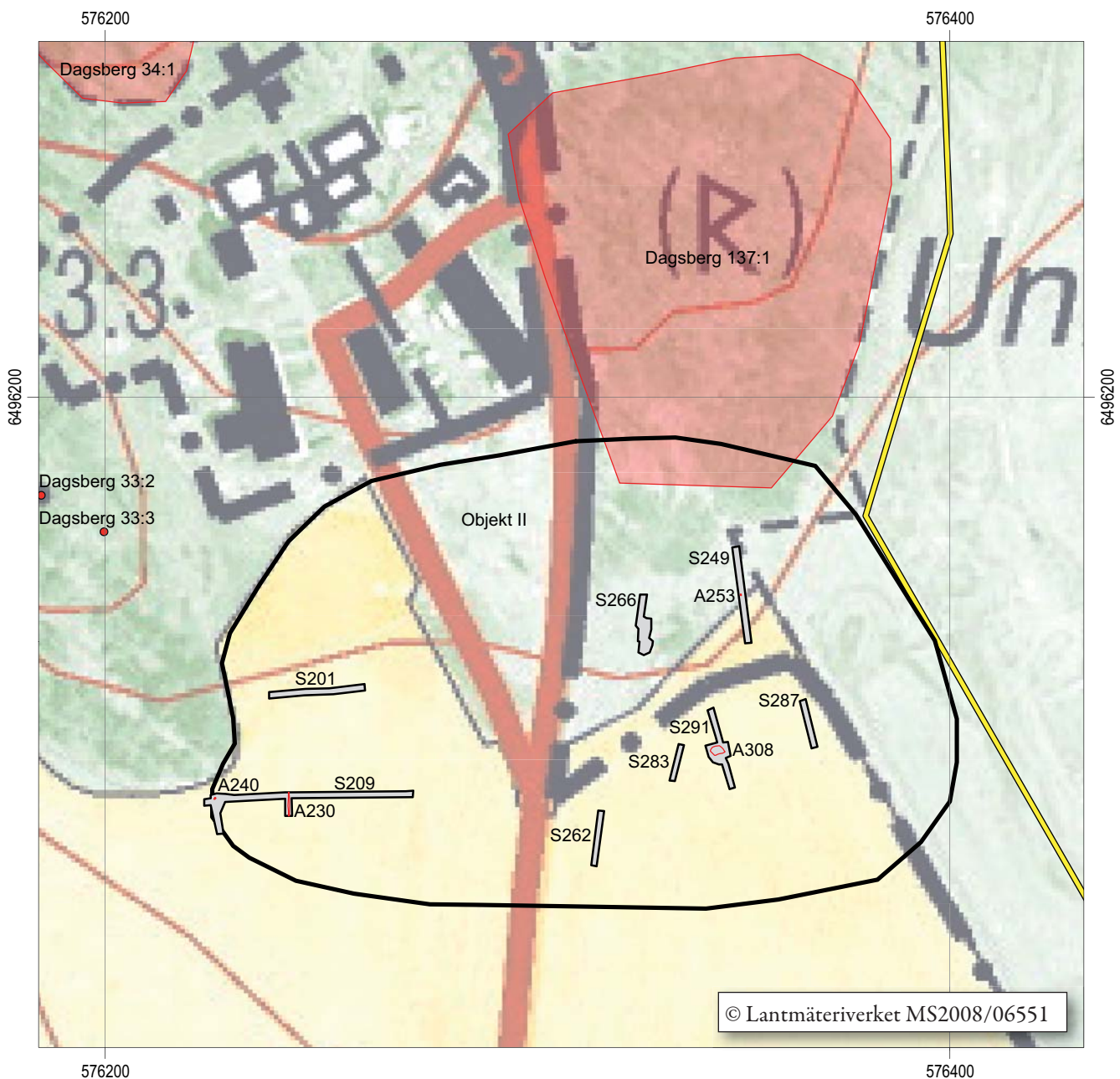
Objekt II

Boplatsläge, ca 170 x 110 m (Ö-V). Inom objekt II grävdes 8 sökschakt med en total yta av 280 m² (figur 19). Vid utredningens andra etapp framkom två stenskodda stolphål (A240, A253), ett stendike (A230) och en stensamling (A308). Stensamlingen undersöktes men inget som indikerade att det rörde sig en förhistorisk lämning framkom. Stolphålen innehöll endast natursten och ingen skärvig sten kunde konstateras. Det var inte möjligt att avgöra om de påträffade anläggningarna var förhistoriska eller sentida. I ett av schakten

(S266) påträffades lösfynd bestående av enstaka fragment av flintgods. Sammanfattningsvis framkom således inga lämningar som med säkerhet kan tolkas utgöra fornlämning.

Lämningstyp: Inga lämningar som bedömdes som fornlämning påträffades.

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

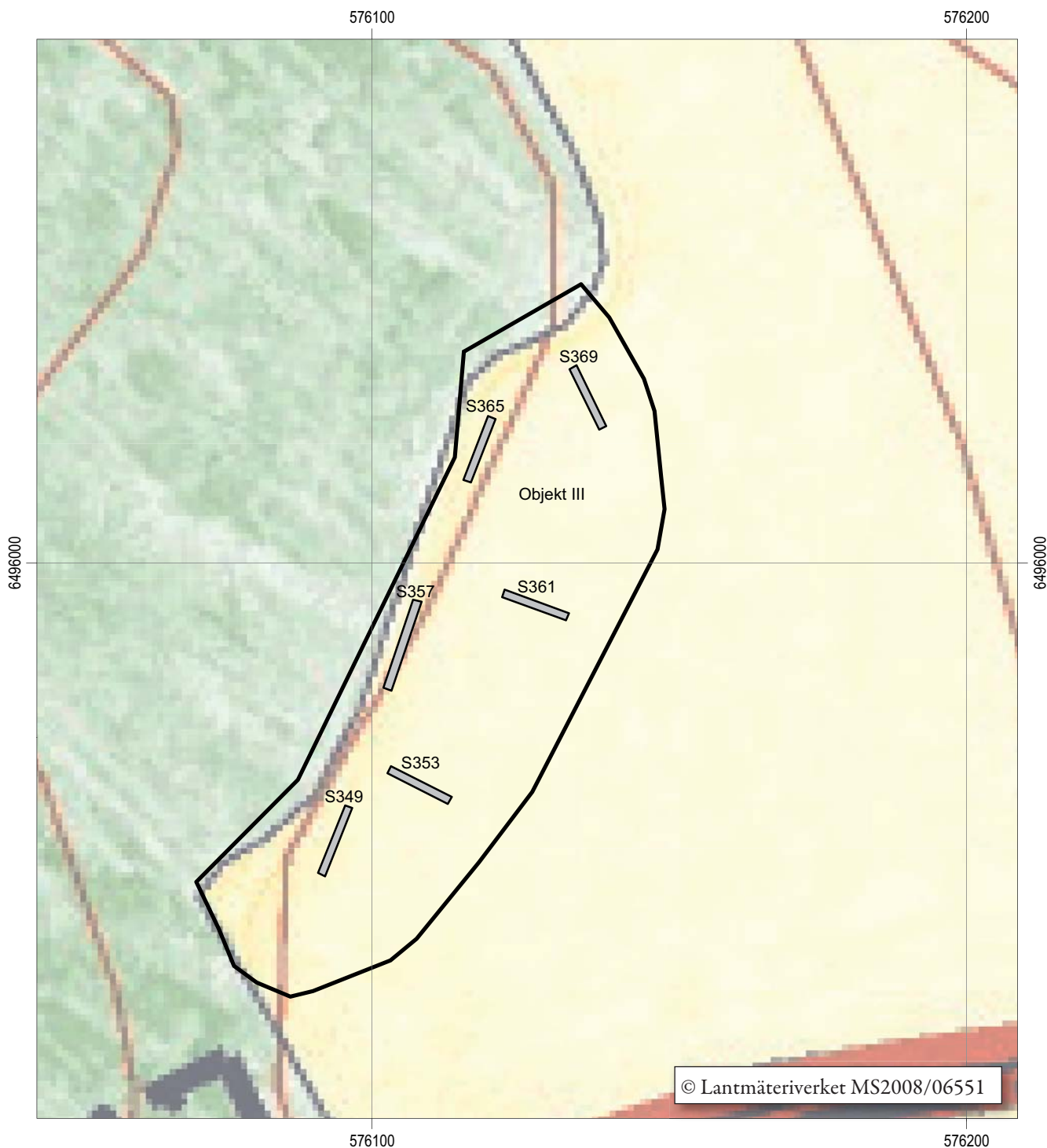
Figur 19. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt II och schakt markerade. Skala 1:1 500.

Objekt III

Boplatsläge, ca 120 x 40 m (NNÖ-SSV). Inom objekt III grävdes 6 sökschakt med en total yta av 103 m² (figur 20). Inget av arkeologiskt intresse framkom i sökschakten.

*Lämnings*typ: Inga lämningar som bedömdes som forn-lämning påträffades.

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

Figur 20. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt III och schakt markerade. Skala 1:1 000.

Dagsberg 150

Boplats, ca 150 x 55 m (VNV-ÖSÖ), beläget i höjdläge i skogsmark och f d åkermark. Vid en arkeologisk utredning etapp 2 som utfördes år 2005 (Lindberg 2005) påträffades i sökschakt 35 anläggningar i form av 7 stolphål, 4 härdar och 24 mörkfärgningar. Dessutom påträffades 2 osäkra kulturlager.

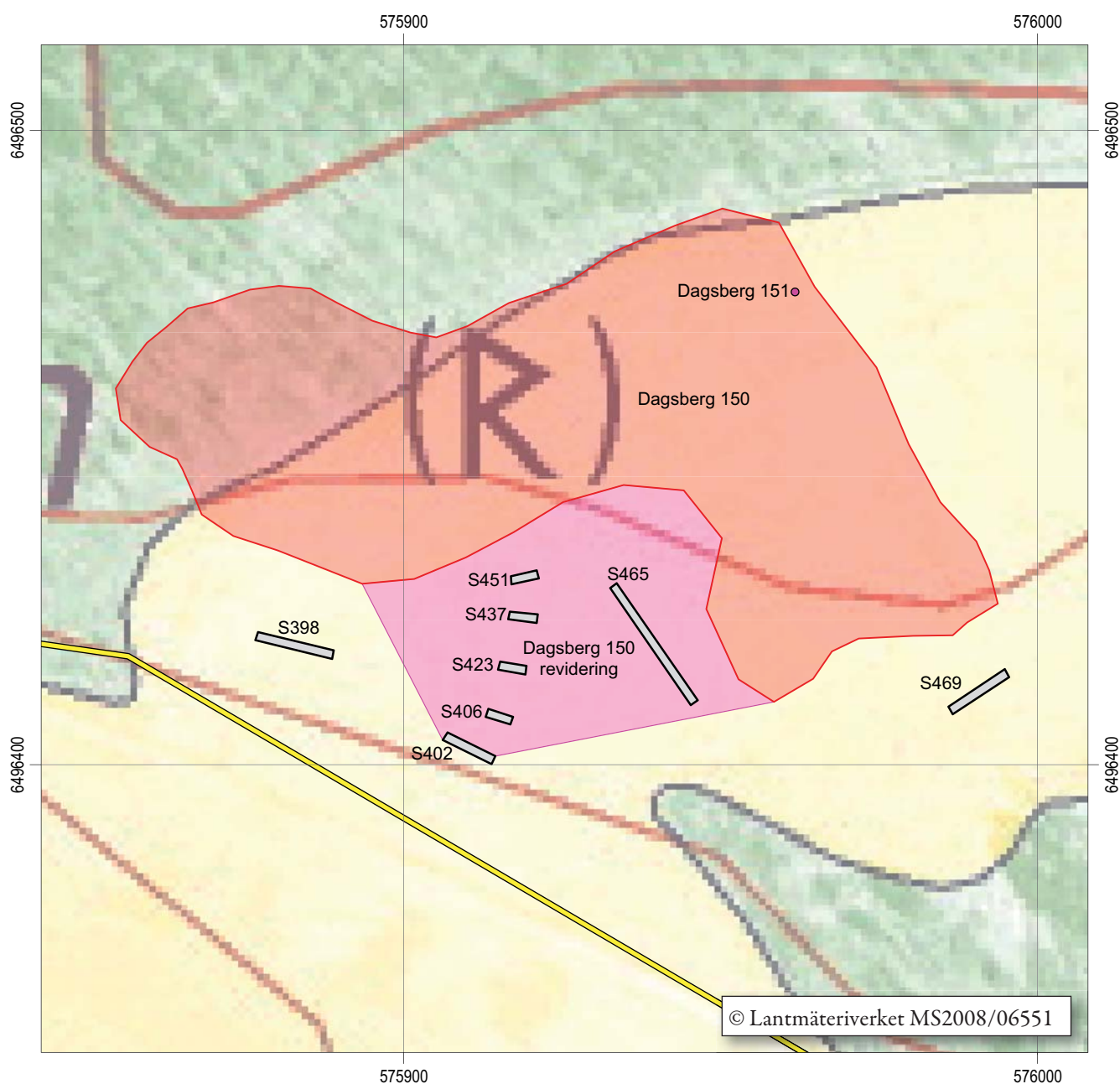
Boplatsen Dagsberg 150 skulle enligt länsstyrelsens förfrågningsunderlag avgränsas inom ramen för utredningen om inte detta tidigare skett. Vid utredningen 2005 avgränsades boplatsen i norr, väst och öst. Vid den nu aktuella utredningen grävdes 8 sökschakt med en total yta av 97 m² söder om den registrerade boplatsen

(figur 21). I fyra av schakten (S406, S423, S437, S451) påträffades lämningar av förhistorisk boplatskaraktär i form av tre stenskodda stolphål (A427, A441, A455) och en stensamling (A410).

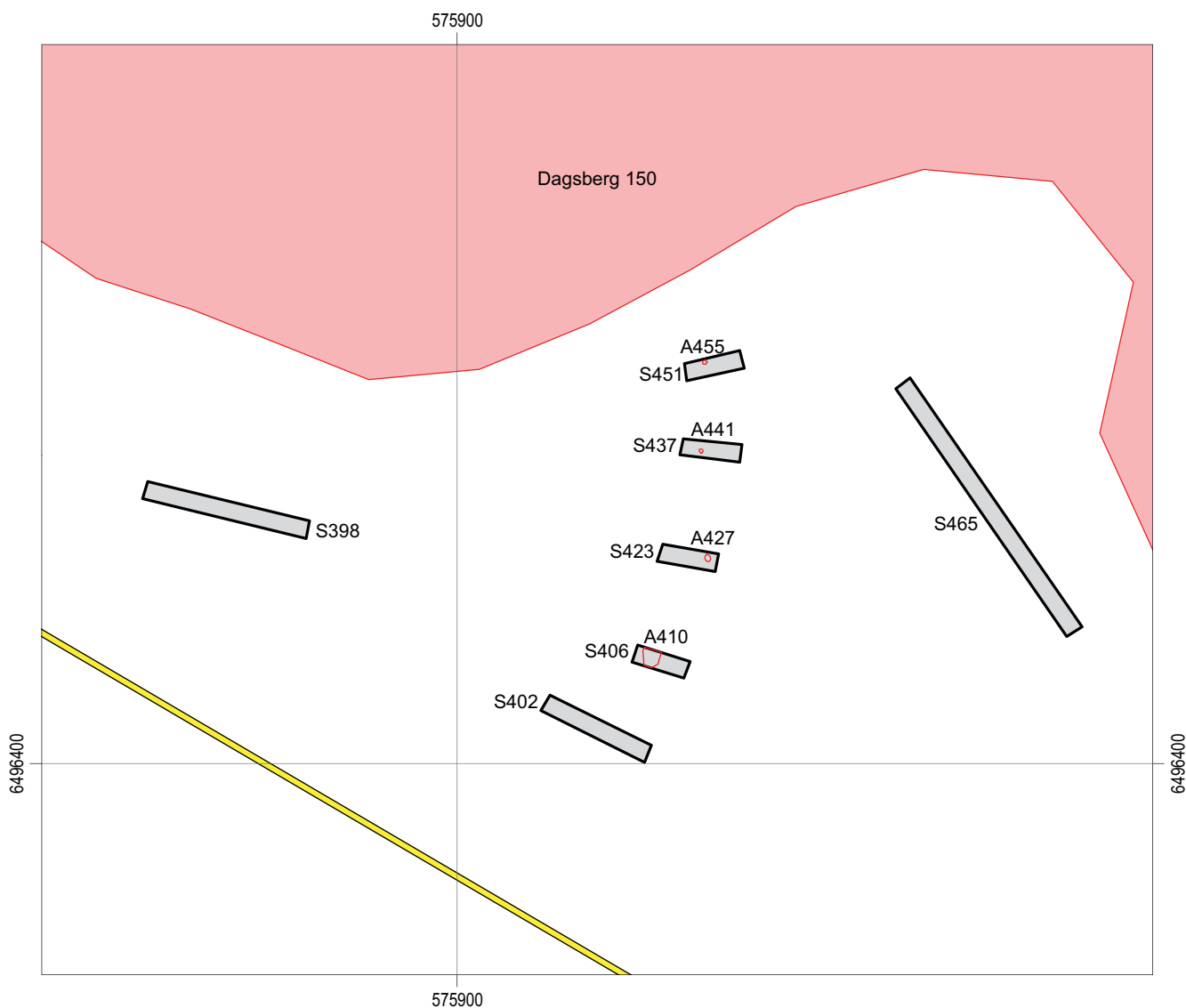
Lämningstyp: Boplats

Antikvarisk kommentar: Reviderad geometri

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att en arkeologisk förundersökning av fornlämning Dagsberg 150 ska genomföras innan en exploatering.

Figur 21. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med sökschakt samt revideringen av fornlämning Dagsberg 150:s geometri. Skala 1:1 000.

Figur 22. Plan över nypåträffade anläggningar invid fornlämning Dagsberg 150. Skala 1:500.

Identitet	Lämningstyp	Beskrivningsord	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 150	Boplats	Boplats	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Ark utredning etapp 2 genomförd år 2005. Reviderad geometri efter denna utrednings andra etapp.
Objekt I	Härd (ÖM7)	Härd	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Boplatsläge (stenålderskaraktär). Obj 5 (Lindberg 2005).
Objekt II				Ingen åtgärd	Boplatsläge. Obj V (Stålbom 1992).
Objekt III				Ingen åtgärd	Boplatsläge. Del av Obj IV (Stålbom 1992).

Figur 23. Tabell som visar aktuella RAÄ-nummer samt objekt inom utredningsområdet vid Unnerstad som var föremål för utredningens andra etapp. Av tabellen framgår även föreslagna arkeologiska åtgärder inför en eventuell exploatering.

Stora Sidus

Objekt IV

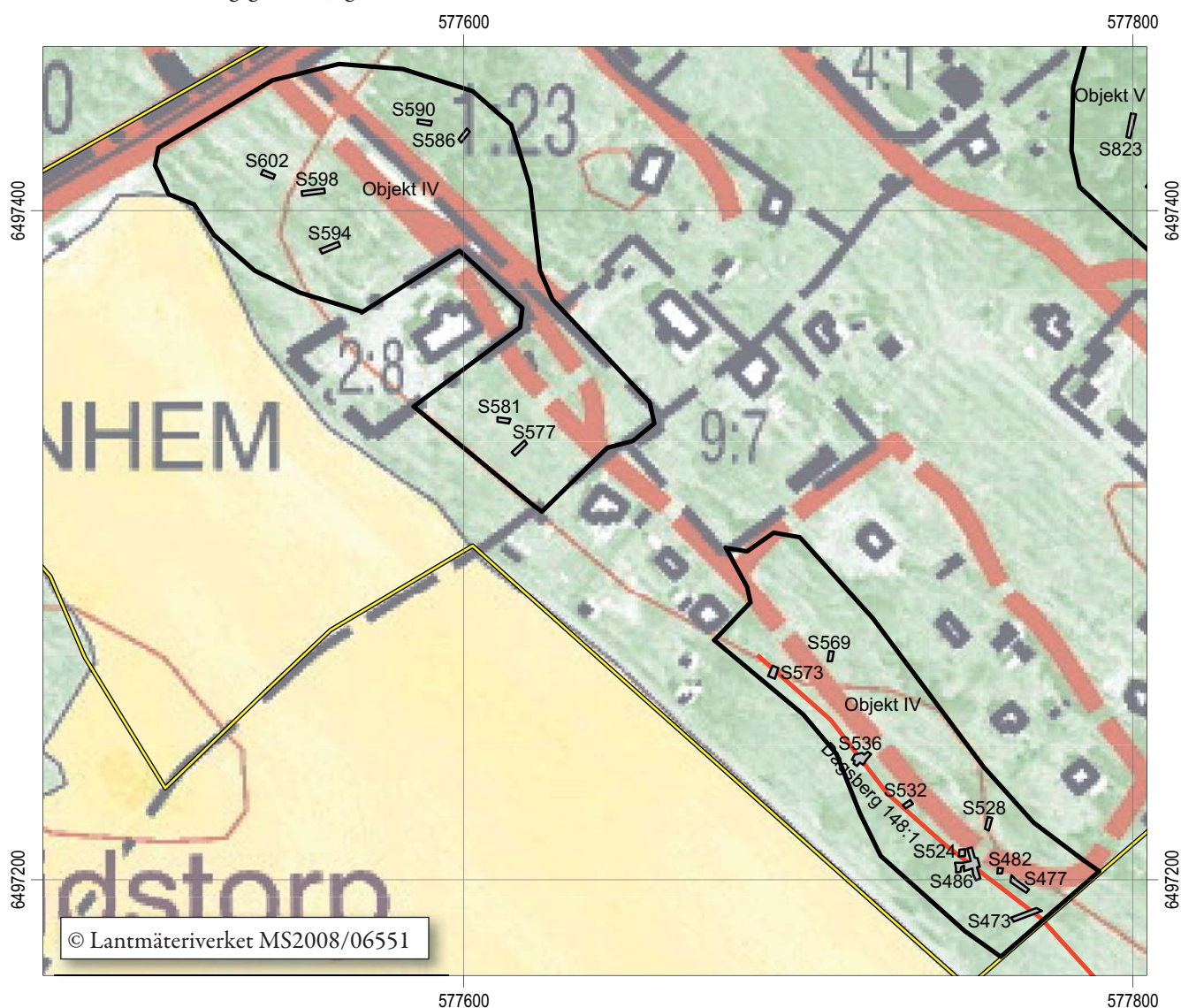
Boplatsläge, ca 340 x 30-85 m (NV-SÖ), med mindre avbrott för befintliga tomter. Inom utredningsobjektets SÖ del finns sedan tidigare nedtecknade men ej verifierade uppgifter (N D Edlund) om förekomst av en stensträngsgren (RAÄ 148:1).

Inom objekt IV grävdes 18 sökschakt med en total yta av 141 m² (figur 24). Inget av arkeologiskt intresse framkom i söschakten i den norra delen av objektet. I den södra delen framkom i två schakten (S486, S536) delar av stensträng/stensträngar (A505, A536, A1000). I schakt 536 framkom mellan A536 och A1000 en stensamling (A548). Denna stensamling kan möjligen utgöra en del av stensträngen. De påträffade stensträngsdelarna utgör sannolikt den av Edlund nedtecknade stensträngsgrenen (figur 25, 26, 27).

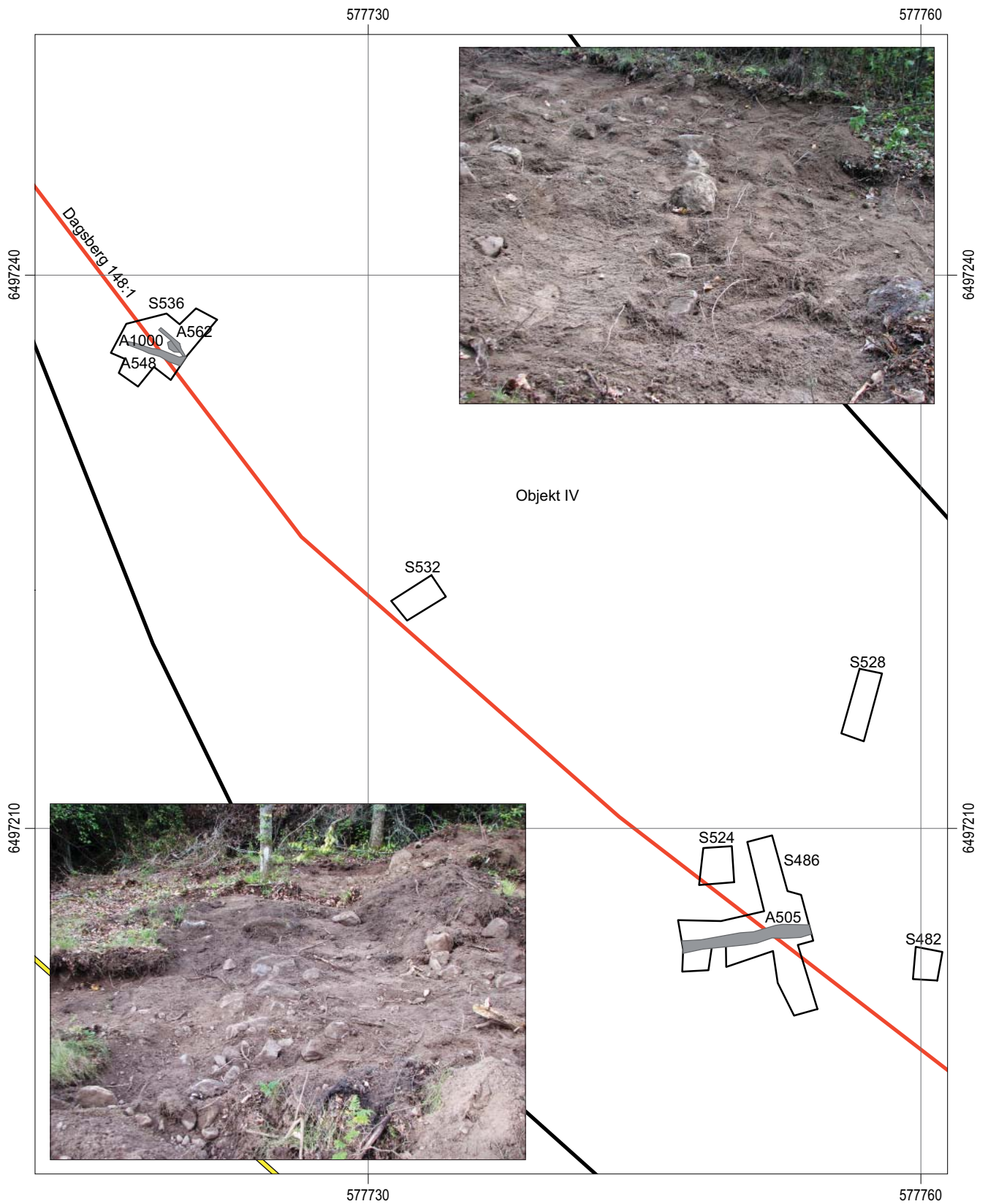
Lämningstyp: Stensträng

Antikvarisk kommentar: Reviderad antikvarisk bedömning av Dagsberg 148:1 till fornlämning efter denna utrednings andra etapp.

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att en arkeologisk förundersökning av fornlämning Dagsberg 148:1 ska genomföras innan en exploatering. Utöver detta anser Östergötlands museum att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga inom objekt IV.

Figur 24. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt IV och sökschakt markerade. Skala 1:2 000.

Figur 25. Plan över nypåträffade anläggningar invid Dagsberg 148:1. Skala 1:500.

Figur 26 (ovan t h). A536, A548 och A1000 från NÖ. Foto Petter Nyberg, Östergötlands museum.

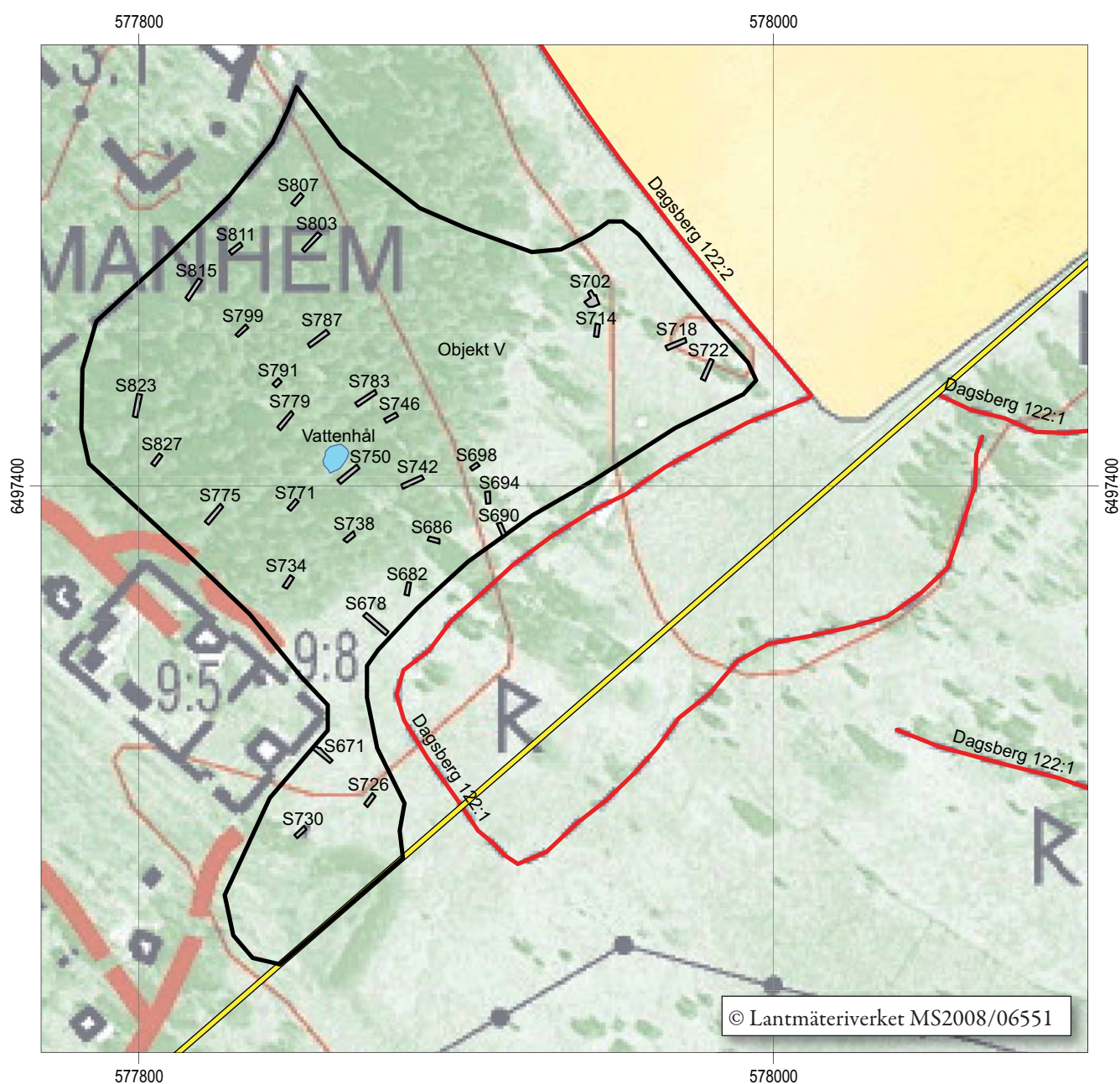
Figur 27 (nedan t v). A505 från SV. Foto Petter Nyberg, Östergötlands museum.

Objekt V

Boplatsläge, ca 130-240 x 135 m (NÖ-SV). Objektet ansluter till stensträngssystem i NÖ och Ö (RAÄ 122:1-2). Inom objekt V grävdes 31 sökschakt med en total yta av 237 m² (figur 28). Sökschakten grävdes med ett säkerhetsavstånd av 20 m till närmaste registrerade fornlämning. Inget av arkeologiskt intresse framkom i sökschakten.

Lämningstyp: Inga lämningar som bedömdes som fornlämning påträffades.

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att inga ytterligare åtgärder är nödvändiga inom objekt V. Östergötlands museum anser dock att en förundersökning av de närliggande fornlämningarna Dagsberg 122:1 och 122:2 ska genomföras innan en exploatering.

Figur 28. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt V och sökschakt markerade. Skala 1:2 000.

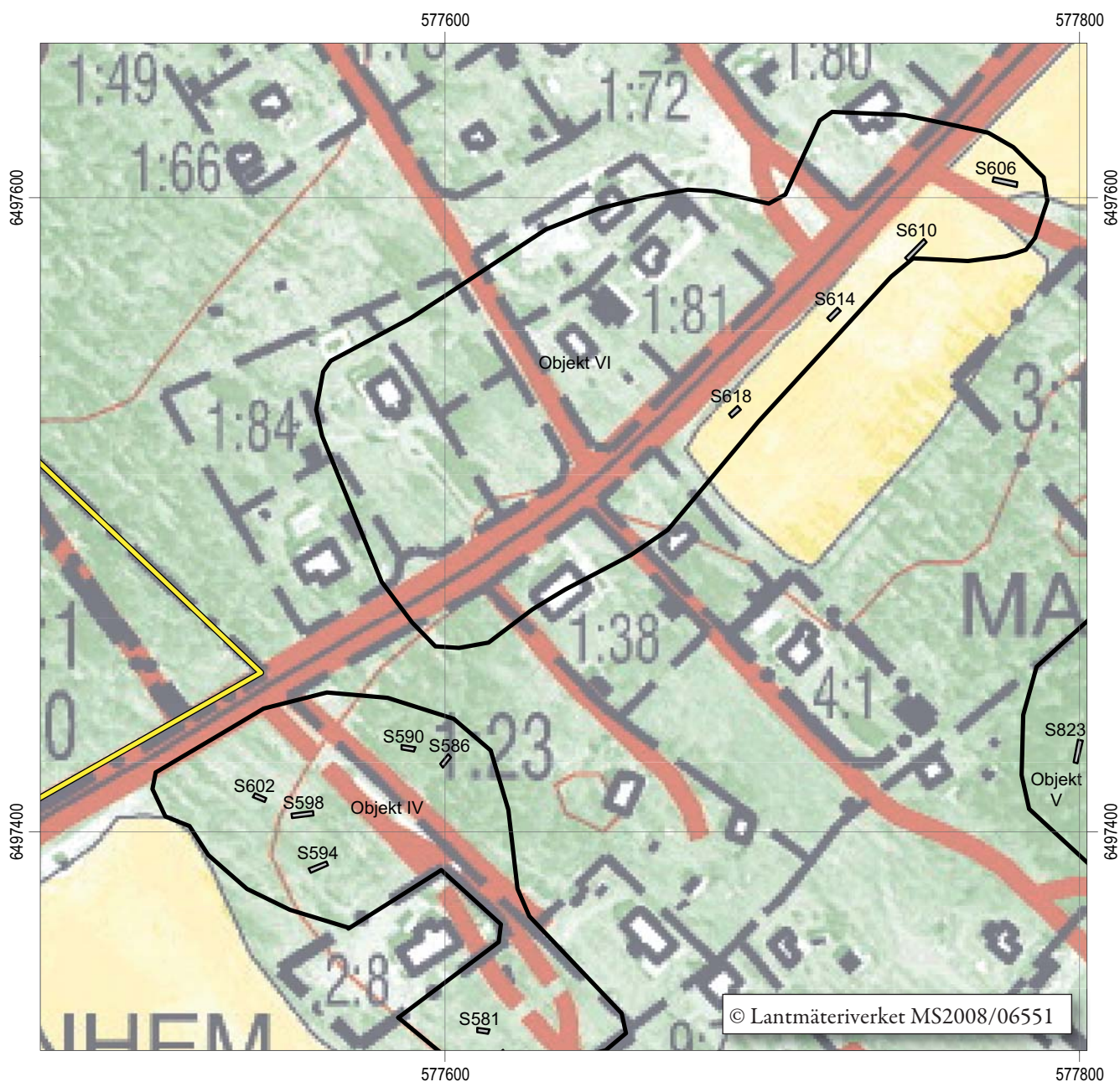
Objekt VI

Boplatsläge, ca 240 x 40-100 m (NÖ-SV), beläget på båda sidor om landsväg. Området utgörs till största del av befintliga villatomter med en mindre del åkermark i NÖ delen. Sökschakt grävdes endast i den del av objektet som utgjordes av åkermark.

Inom objektet grävdes 4 sökschakt med en total yta av 33 m² (figur 29). Inget av arkeologiskt intresse framkom i schakten. Två av schakten (S614, S618) innehöll mer än 0,50 m djupa fyllnadsmassor bestående av mörkgrå/ljusgrå spräcklig mycket hårt packad lera och sten.

Lämningsstyp: Inga lämningar som bedömdes som forn-lämning påträffades.

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga inom den del av objekt VI som utgörs av åkermark. De delar av objekt VI som utgörs av befintliga villatomter har inte varit föremål för utredningens andra etapp och en kompletterande arkeologisk utredning etapp 2 krävs vid en eventuell framtida exploatering.

Figur 29. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt VI och sökschakt markerade. Skala 1:2 000.

Objekt VII

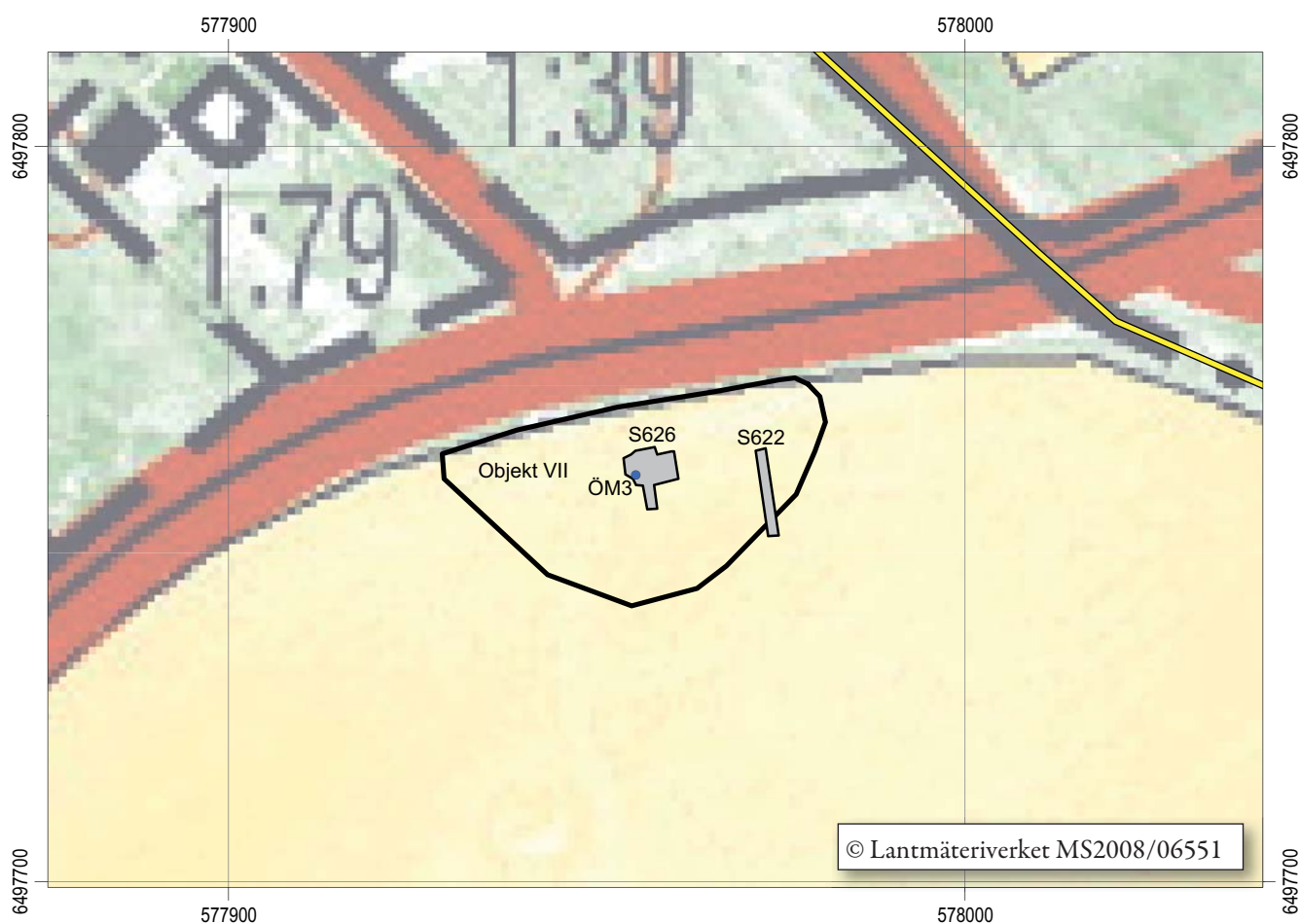
Äldre torpläge, ca 50 x 25 m (ÖNÖ-VSV). Torp, uppgift om (ÖM3). På denna ungefärliga plats ska "Rostorpet" ha legat enligt lantmäteriakt från år 1824 och den tryckta häradsekonomiska kartan från år 1868. Platsen utgörs idag av en svag platå i åkermark, direkt S om landsväg (Ö-V).

Inom objektet grävdes två söschakt med en total yta av 51 m² (figur 30). I det ena (S626) framkom rudimentära rester av en det nordvästra hörnet av en syllstenshusgrund (A641, figur 31) I anslutning till denna låg även två gropar (A653, A659) innehållande måttligt med fragment av stengods samt enstaka flintgods-, fajans- och tegelfragment. Även spritt inom ytan för husgrunden förekom det måttligt med flintgods, stengods och fajans samt tegelfragment. I det andra schaktet (S622) framkom inget av arkeologiskt intresse utöver enstaka tegelfragment i schaktfyllningen. Husgrunden utgör sannolikt resterna av "Rostorpet".

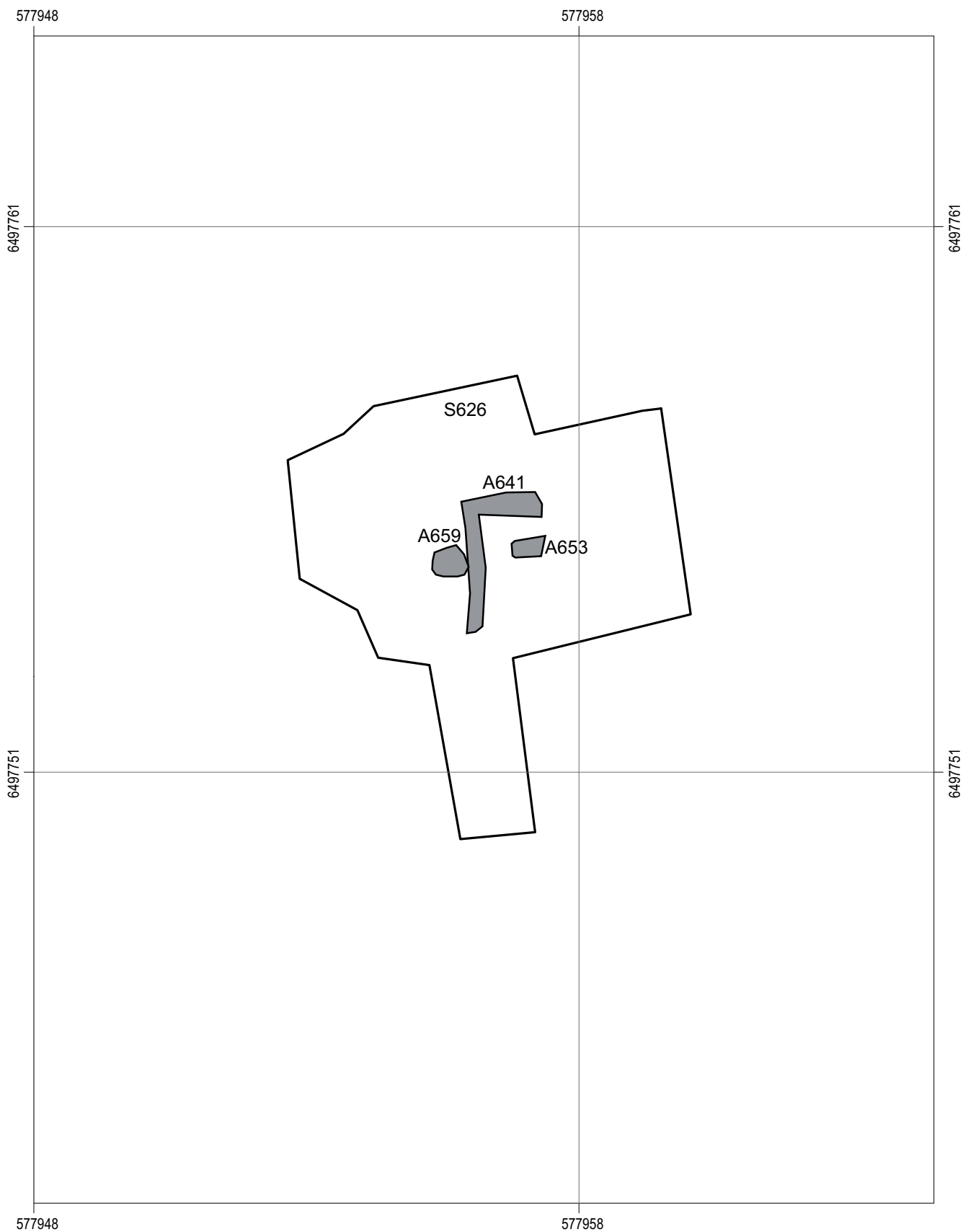
Lämningstyp: Lägenhetsbebyggelse, torplämning (ÖM3)

Antikvarisk kommentar: Reviderad antikvarisk bedömning till övrig kulturhistorisk lämning efter denna utredningens andra etapp.

Åtgärdsförslag: Med anledning av att resterna av husgrunden är mycket rudimentära anser Östergötlands museum att lämningen har låg vetenskaplig potential och att möjligheterna att inhämta ytterligare kunskap vid fortsatta arkeologiska undersökningar är små. Östergötlands museum anser därför att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga inom objekt VII.

Figur 30. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt VII och söschakt markerade. Skala 1:1 000.

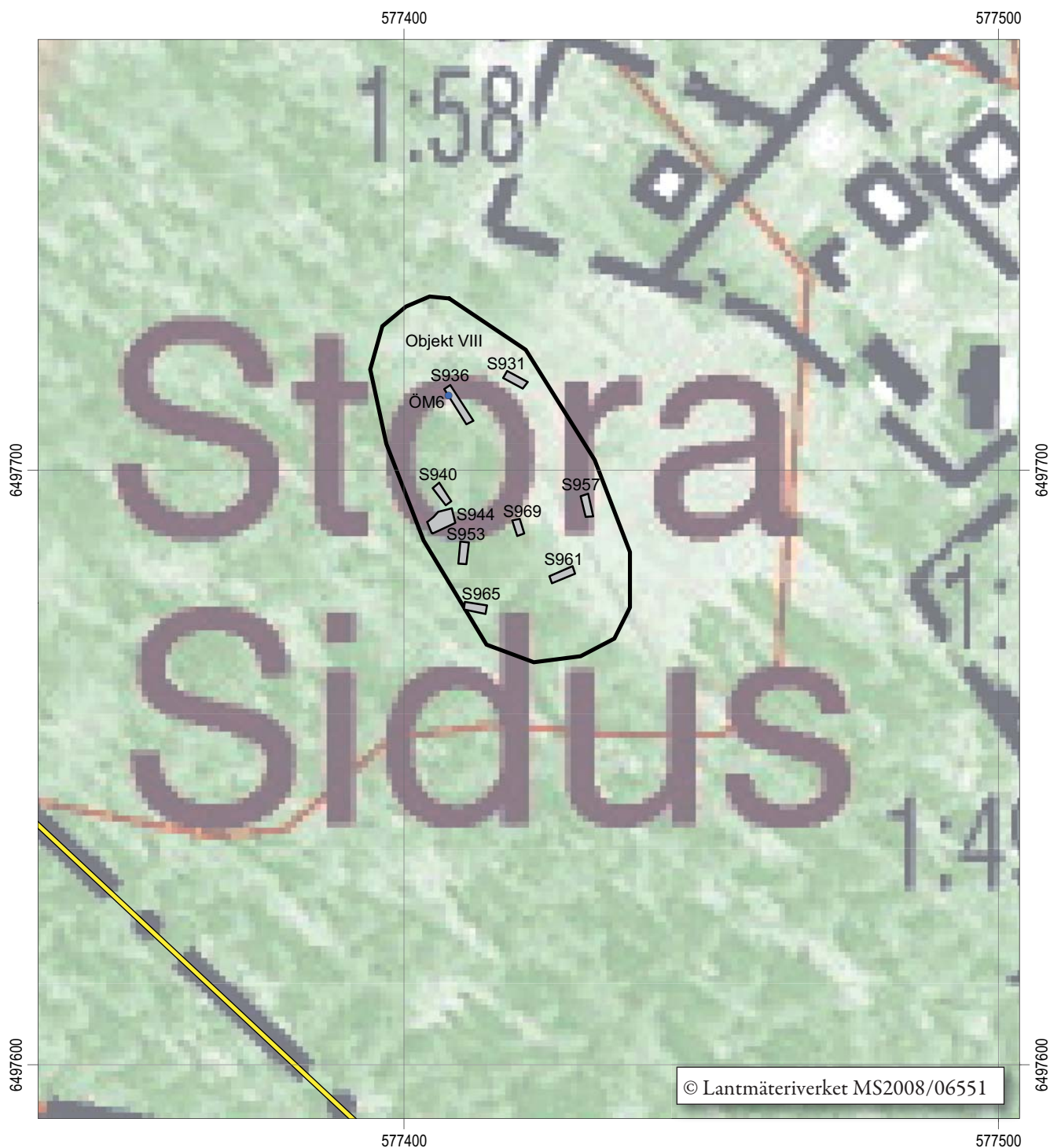
Figur 31. Plan över nypåträffade anläggningar inom objekt VII. Skala 1:100.

Objekt VIII

Äldre torpläge, ca 60 x 30 m (NNV-SSÖ). Torp, uppgift om (ÖM6). På denna ungefärliga plats ska ett ej namngivet torp ha legat enligt lantmäteriakt från år 1824. Inom objektet grävdes 8 sökschakt med en total yta av 50 m² (figur 32). Inget av arkeologiskt intresse framkom i sökschakten.

Lämningsstyp: Torp, uppgift om (ÖM6)

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

Figur 32. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med objekt VIII och sökschakt markerade. Skala 1:1 000.

ÖM4

Torplämning, ca 65 x 25 m (NÖ-SV), bestående av 1 uthusgrund och spridda mindre ansamlingar med röjningssten. Uthusgrunden, belägen i områdets SV del, är ca 4 x 4 m (NV-SÖ) och intill 0,2 m h, bestående av en enkel syllstensgrund av naturstenar.

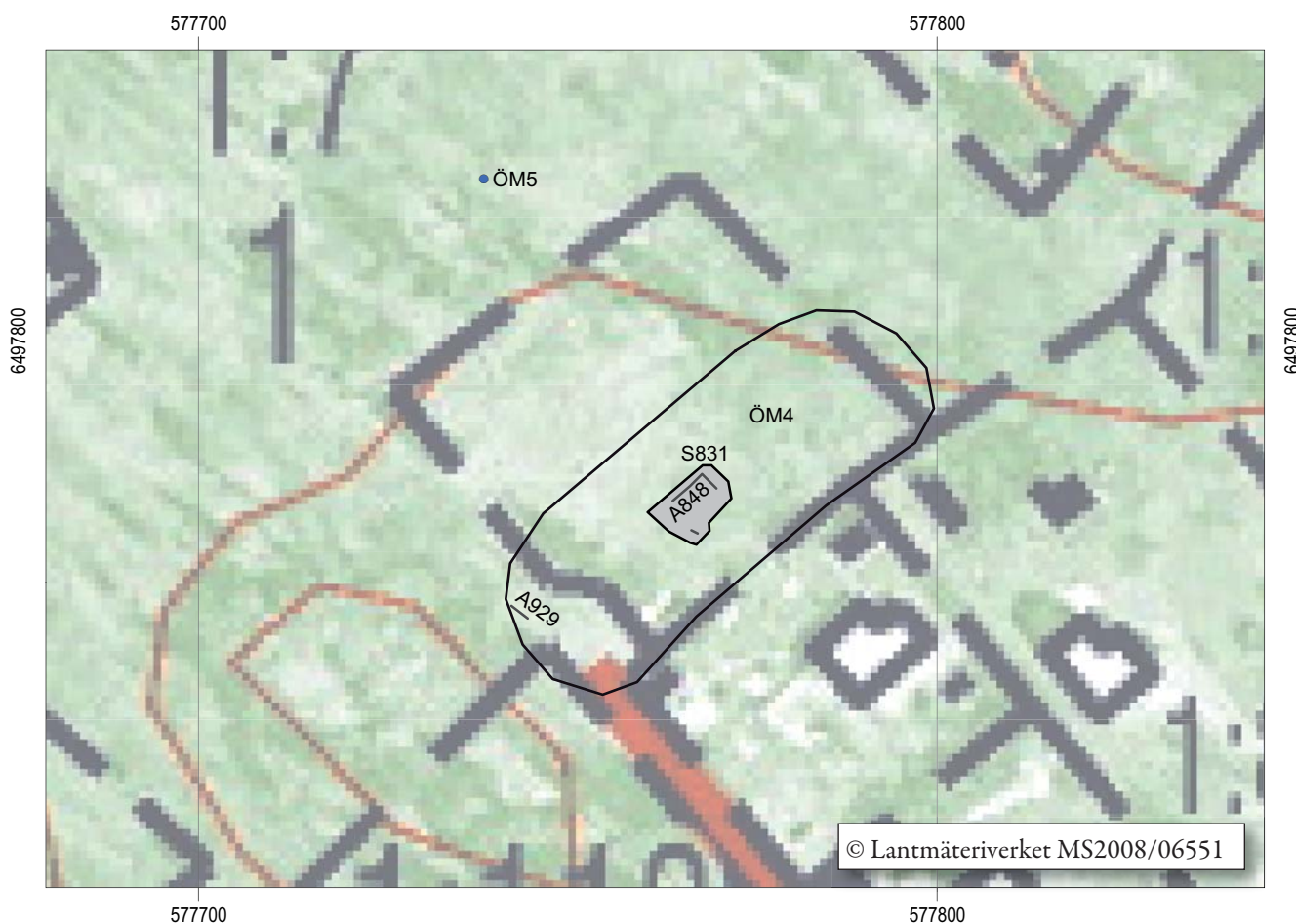
Inom objektet grävdes ett 67 m² stort sökschakt (figur 33). I schaktet framkom en 7 x 5,5 m (NÖ-SV) stor husgrund (A841, figur 34, 35). Eventuellt fortsätter husgrunden in i SÖ schaktväggen. Tydlig vägglinje (A848) i NV och NÖ i form syllsten bestående av 0,30 - 0,40 m stor natursten. En kort tydlig del av vägglinjen (A852) finns även i SÖ. I SV är husgrunden skadad och här är husgrundens avgränsning svårare att avgöra. Hela ytan inom husgrunden utgörs av en vällagd stenlagd yta (stengolv). Stenläggningen består av tätt lagda naturstenar (0,30-0,50 m stora) som ligger med flat yta uppåt (figur 36). Även precis utanför husgrundens SV vägg förekom en stenlagd yta (A921) av ungefär samma karaktär som stenläggningen i husgrunden. Denna

stenläggning består av något mindre stenar (0,25 - 0,30 m st) och en likande stenläggning (A910) förekommer även vid husgrundens SÖ hörn. I husgrundens SÖ kvadrant ligger två stensamlingar (A895, A902) bestående av 0,15 - 0,20 m stor natursten. I husgrunden påträffades rensfynd i form av 4 smidda spikar, enstaka tegelfragment, en tegelsten, enstaka flintgodsfragment samt ett fragment av fönsterglas.

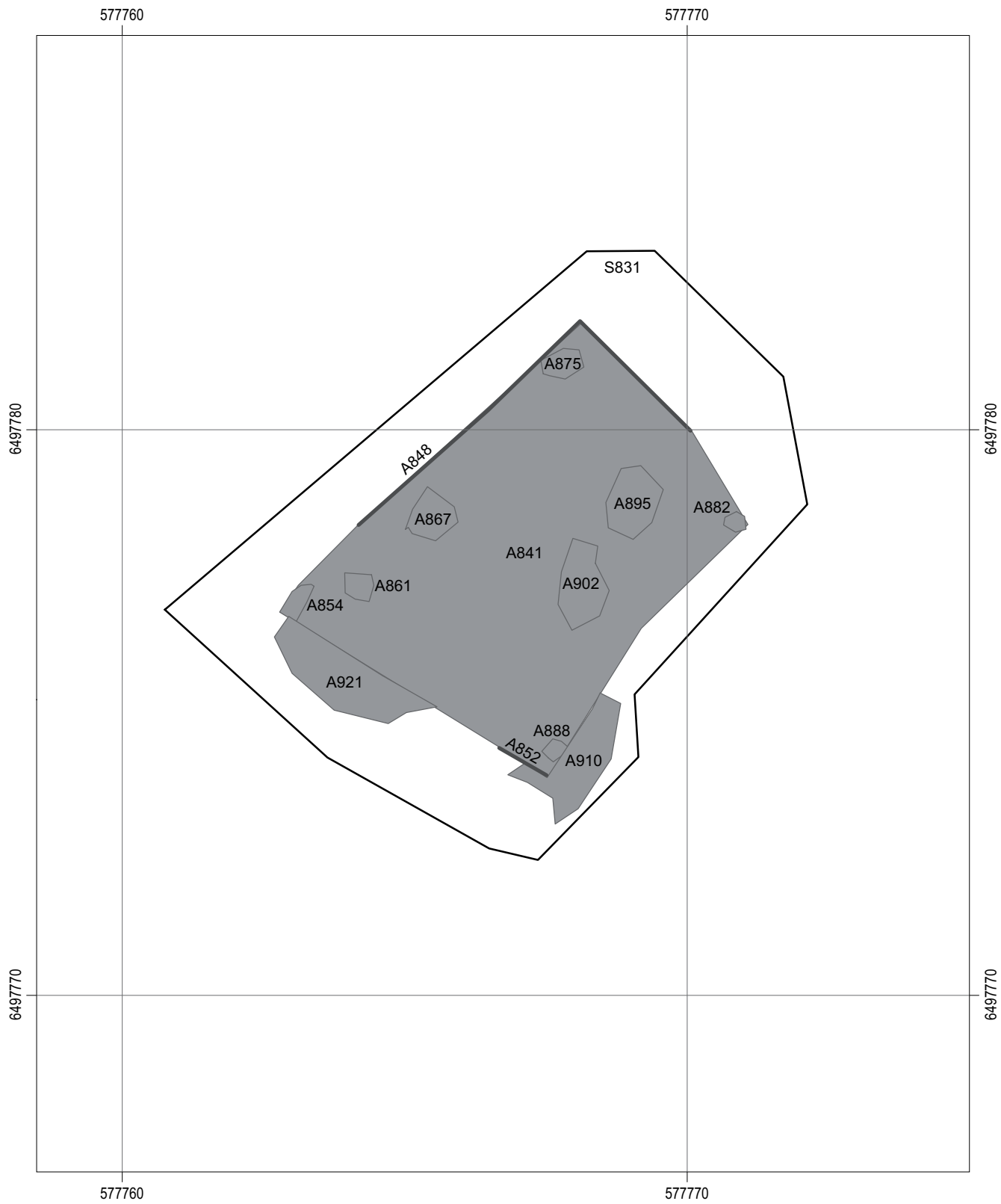
Lämningsstyp: Lägenhetsbebyggelse (torplämning).

Antikvarisk kommentar: Reviderad antikvarisk bedömning till fornlämning efter denna utredningens andra etapp.

Åtgärdsförslag: Östergötlands museum anser att en arkeologisk förundersökning av ÖM4 ska genomföras innan en exploatering.

Figur 33. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med utredningsytan för ÖM4 och sökschakt markerade. Även den nypåträffade husgrundens tydliga vägglinjer och uthusgrundens västra syllstensrad är markerade. Skala 1:1 000.

Figur 34. Plan över husgrunden som framkom vid utredningens andra etapp. Skala 1:100.

Figur 35. Husgrund A841 från NV. Foto Petter Nyberg, Östergötlands museum.

Figur 36. Del av stenläggningen i husgrunden A841. Foto Petter Nyberg, Östergötlands museum.

Identitet	Lämningstyp	Beskrivningsord	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 148:1	Hägnad	Stensträng	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad antikvarisk bedömning. Är belägen inom SÖ delen av Objekt IV.
ÖM4	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad antikvarisk bedömning efter denna utrednings andra etapp. Lämningar efter torpet "Bergdalen".
Objekt IV				Ingen åtgärd	Boplatsläge. Se RAÄ 148:1 ovan.
Objekt V				Ingen åtgärd	Boplatsläge.
Objekt VI				Ingen åtgärd/ kompletterande arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge. Obj 4 (Hed Jakobsson 2017). De delar av objektet som utgörs av befintliga villatomter har inte varit föremål för denna utredningens andra etapp.
Objekt VII	Lägenhetsbebyggelse (ÖM3)	Torplämning	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd	Reviderad antikvarisk bedömning av ÖM3 efter denna utrednings andra etapp. "Rostorpet" på karta år 1824.
Objekt VIII	Lägenhetsbebyggelse (ÖM6)	Torp, plats för	Uppgift om	Ingen åtgärd	Torp på karta år 1824.

Figur 37. Tabell som visar aktuella RAÄ- och ÖM-nummer samt objekt inom utredningsområdet vid Stora Sidus som var föremål för utredningens andra etapp. Av tabellen framgår även föreslagna arkeologiska åtgärder inför en eventuell exploatering.

Sammanfattning av utredningsresultaten

Vid utredningens första etapp tillkom inget av arkeologiskt intresse inom utredningsområdet Manhem. Därmed fanns inget skäl att gå vidare med utredningens andra etapp inom detta område.

Under utredningens första etapp kom fyra stycken tidigare ej kända kulturlämningslokaler (ÖM3, ÖM4, ÖM5 och ÖM6) att registreras inom utredningsområdet Stora Sidus. Utöver detta kom delar av informationen rörande fornlämning Dagsberg 122:2 att revideras. I samband med utredningens första etapp avgränsades också fem utredningsobjekt (Objekt IV, V, VI, VII, VIII) eftersom det på dessa ställen bedömdes att fornlämning kunde förväntas vid markingrepp (se tabell figur 16).

Sammantaget bedömdes att två (Dagsberg 148:1 och ÖM 4) av de lokaler som var föremål för utredningens andra etapp kräver arkeologisk förundersökning före eventuell exploatering. Den antikvariska bedömningen gällande den inom objekt IV belägna fornlämning Dagsberg 148:1 reviderades efter denna utrednings andra etapp. Till detta tillkommer att de delar av objekt VI som utgörs av befintliga villatomter inte har varit föremål för utredningens andra etapp och en kompletterande utredning etapp 2 krävs vid en eventuell framtida exploatering (se tabell figur 37).

Under utredningens första etapp kom två stycken tidigare ej kända forn- och kulturlämningslokaler (ÖM1 och ÖM2) att registreras inom utredningsområdet Unnerstad. Utöver detta kom delar av informationen

rörande fyra stycken av de sedan tidigare kända forn- och kulturlämningslokalerna att revideras. I samband med utredningens första etapp avgränsades också tre utredningsobjekt (Objekt I, II, III) eftersom det på dessa ställen bedömdes att fornlämning kunde förväntas vid markingrepp (se tabell figur 12).

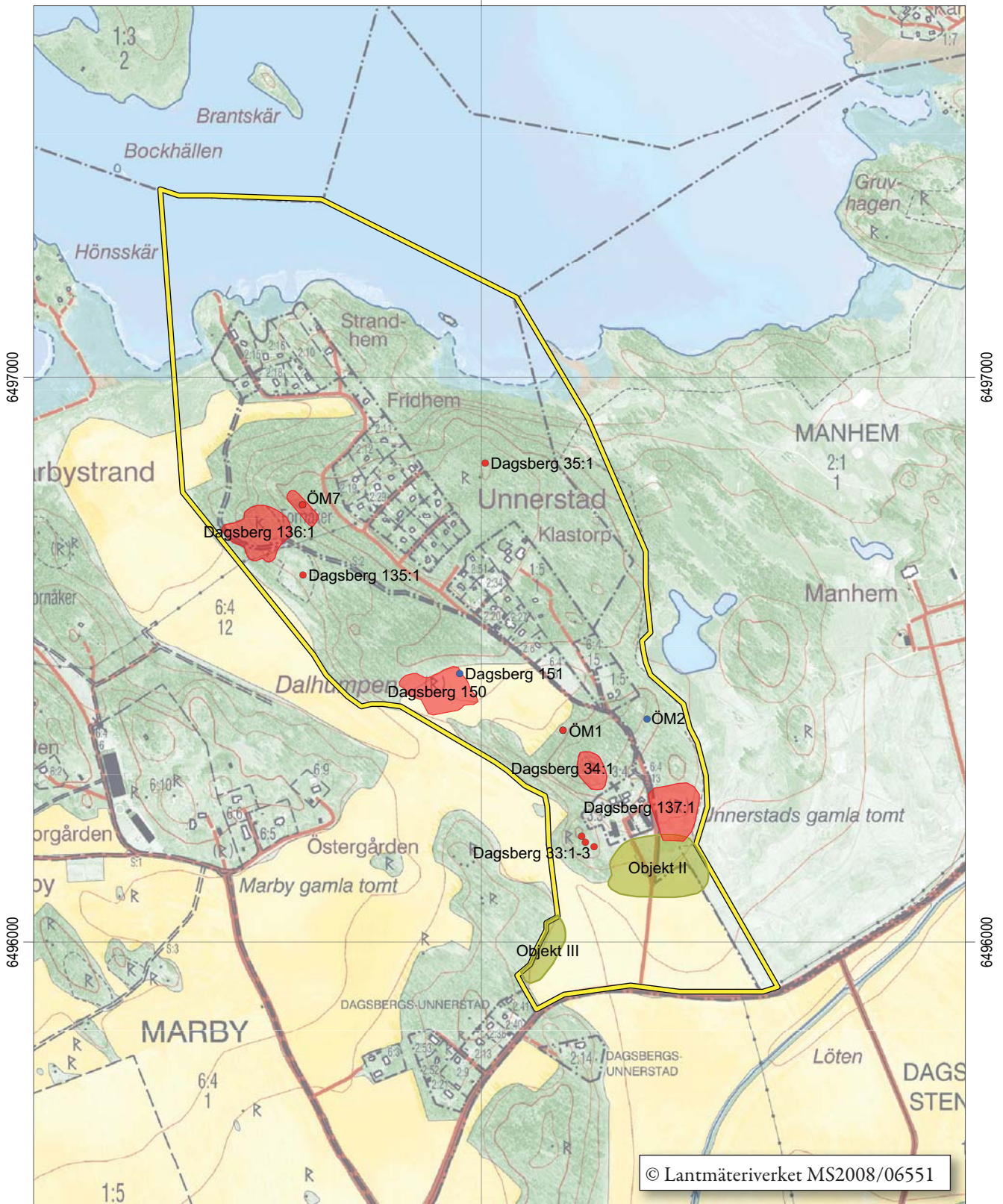
Sammantaget bedömdes att ett av utredningsobjekten (Objekt I, ÖM7) inom utredningsområdet Unnerstad som var föremål för utredningens andra etapp kräver arkeologisk förundersökning före eventuell exploatering. Fornlämning Dagsberg 150:s geometri har utifrån resultatet från utredningens andra etapp reviderats (se tabell figur 23 och karta figur 21).

Efter avslutad utredning kan konstateras att en rad fornlämningslokaler vid Unnerstad och Stora Sidus kräver arkeologiska förundersökningar eller undersökningar vid eventuell exploatering. Beslut om fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland.

Nedan redovisas i tabellform och på kartor resultatet efter att utredningens båda etapper genomförts (figur 38-41).

Identitet	Lämningstyp	Beskrivningsord	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 33:1-2	Stensättning	Stensättning (2)	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	
RAÄ 33:3	Stensättning	Stensättning (?)	Övrig kulturhistorisk lämning	Arkeologisk förundersökning	Osäker anläggning.
RAÄ 34:1	Gravfält	Gravfält	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	
RAÄ 35:1	Stensättning	Stensättning	Fornlämning	Arkeologisk undersökning	Reviderad geometri. Arkeologiskt förundersökt år 2005.
RAÄ 135:1	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad geometri och antikvarisk bedömning.
RAÄ 136:1	Omr med fossil åkermark	Fossil åkermark	Fornlämning	Arkeologisk undersökning	Reviderad geometri. Arkeologiskt förundersökt år 2005.
RAÄ 137:1	Bytomt/gårdstomt	Bytomt (del av)	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Övergiven del av Unnerstad by.
RAÄ 150	Boplats	Boplats	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad geometri. Ark utredning etapp 2 genomförd år 2005.
RAÄ 151	Lägenhetsbebyggelse	Torp, plats för	Uppgift om	Ingen åtgärd	Reviderad geometri. Belägen inom boplatsen RAÄ 150.
ÖM1	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Sannolikt lämning efter "Backtorpet".
ÖM2	Textilindustri	Lintorkningsgrop	Övrig kulturhistorisk lämning	Bevaras	
ÖM7	Härd	Härd	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Påträffad inom Objekt I.
Objekt II				Ingen åtgärd	Boplatsläge. Obj V (Stålbom 1992).
Objekt III				Ingen åtgärd	Boplatsläge. Del av Obj IV (Stålbom 1992).

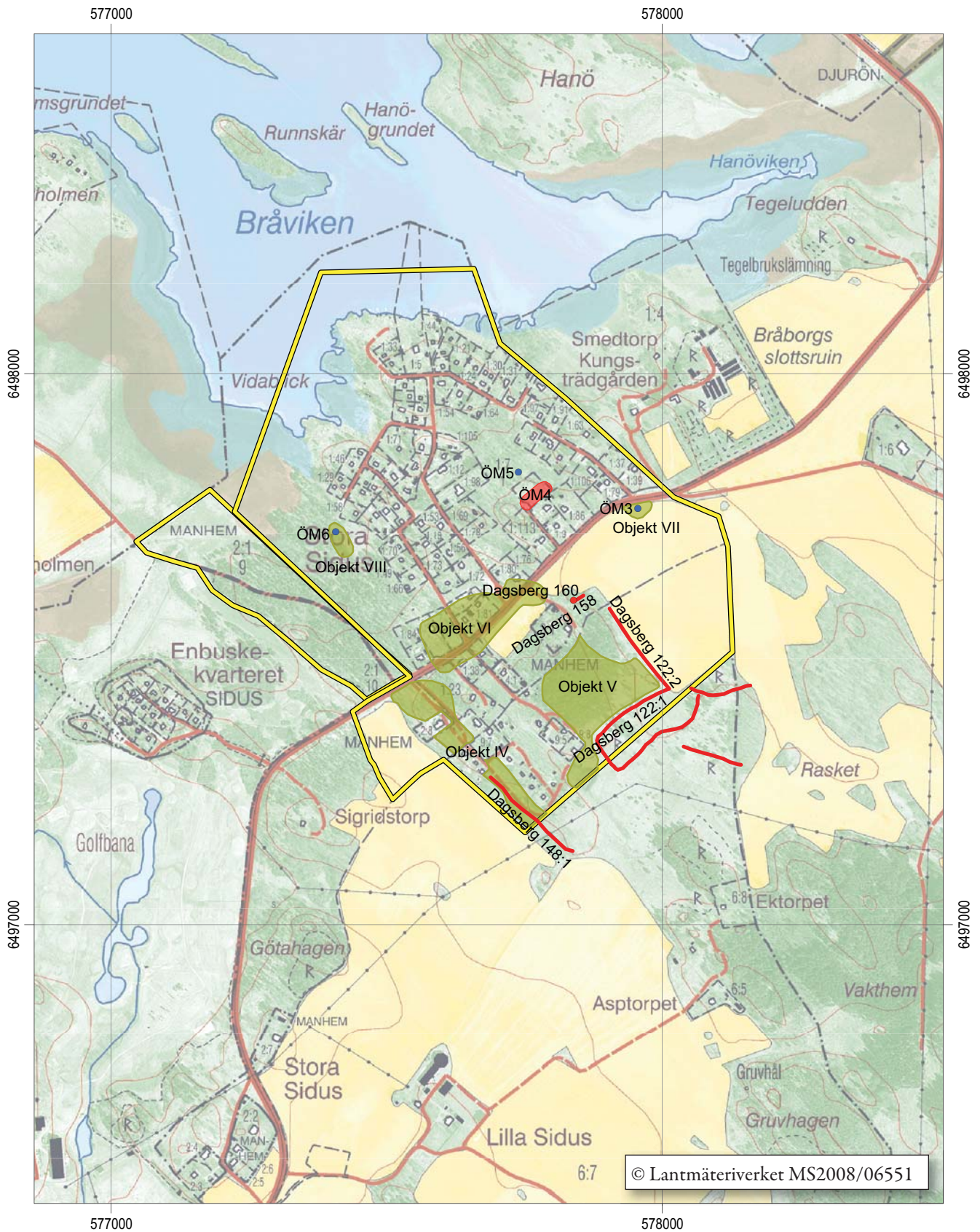
Figur 38. Tabell som visar samtliga RAÄ- och ÖM-nummer samt objekt inom utredningsområdet vid Unnerstad efter genomförd arkeologisk utredning. Av tabellen framgår även föreslagna arkeologiska åtgärder inför en eventuell exploatering.

Figur 39. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med fornlämningar (röda områden och punkter) inom utredningsområdet Unnerstad som kräver vidare arkeologiska åtgärder. De blåmarkerade objekten utgör lokaler som inte bedöms som fornlämningar. Utredningsobjekt där inga ytterligare arkeologiska åtgärder föreslås är markerade med grönt. Skala 1:10 000.

Identitet	Lämningsstyp	Beskrivningsord	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	Kommentar
RAÄ 122:1	Hägnads-system	Stensträngssystem	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	
RAÄ 122:2	Hägnad	Stensträng	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad antikvarisk bedömning.
RAÄ 148:1	Hägnad	Stensträng	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Reviderad antikvarisk bedömning.
RAÄ 158	Hägnad	Stensträng	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	
RAÄ 160	Stensättning	Stensättning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	
ÖM3	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Övrig kulturhist lämning	Ingen åtgärd	"Rostorpet" på karta år 1824. Omfattades av Obj VII.
ÖM4	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning	Fornlämning	Arkeologisk förundersökning	Lämningar efter torpet "Bergdalen".
ÖM5	Brunn/kallkälla	Brunn	Övrig kulturhist lämning	Ingen åtgärd	
ÖM6	Lägenhetsbebyggelse	Torp, plats för	Uppgift om	Ingen åtgärd	Torp på karta år 1824. Omfattades av Obj VIII.
Objekt IV				Ingen åtgärd	Boplatsläge. Se RAÄ 148:1 ovan.
Objekt V				Ingen åtgärd	Boplatsläge.
Objekt VI				Ingen åtgärd/ kompletterande arkeologisk utredning etapp 2	Boplatsläge. Obj 4 (Hed Jakobsson 2017). De delar av objektet som utgörs av befintliga villatomter har inte varit föremål för denna utredningens andra etapp.

Figur 40. Tabell som visar samtliga RAÄ- och ÖM-nummer samt objekt inom utredningsområdet vid Stora Sidus efter genomförd arkeologisk utredning. Av tabellen framgår även föreslagna arkeologiska åtgärder inför en eventuell exploatering.

Figur 41. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (64F 9h NO) med fornlämningar (röda områden, linjer och punkter) inom utredningsområdet Stora Sidus som kräver vidare arkeologiska åtgärder. De blåmarkerade objekten utgör lokaler som inte bedöms som fornlämningar. Utredningsobjekt där inga ytterligare arkeologiska åtgärder föreslås är markerade med grönt. De delar av objekt VI som utgörs av befintliga villatomter har inte varit föremål för denna utrednings andra etapp och därmed krävs en kompletterande arkeologisk utredning etapp 2 vid en eventuell framtida exploatering. Skala 1:10 000.

Referenser

Tryckta källor och rapporter

Franzén, G. 1937. *Vikbolandets by- och gårdnamn*. Uppsala.

Hed Jakobsson, A. 2017. *Gång- och cykelväg längs Väg 881, Djurövägen. Dagsbergs socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län*. Arkeologisk utredning, etapp 1. Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3079.

Helander, C. 2010. *Schakt vid Sidus 6:7 och Bråborg 1:1 och 1:4. Inför nedläggning av vattenledning vid Sidus 6:7 och Bråborg 1:1 och 1:4. Dagsbergs socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län*. Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll. Dnr 422-1358-2009. UV Öst Rapport 2010:1. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska uppdragsverksamheten (UV).

Helander, C. 2012. *Sökschakt i Lilla Sidus. Östergötland, Norrköpings kommun, Dagsbergs socken*. Särskild arkeologisk utredning, etapp 2. Dnr 422-02683-2011. UV Rapport 2012:70. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska uppdragsverksamheten (UV).

Lindberg, R. 2005. *Området Marby - Unnerstad. Dagsbergs och Styrstads socknar, Norrköpings kommun, Östergötlands län*. Arkeologisk utredning etapp 1. Rapport 2005:43. Östergötlands länsmuseum, Kulturmiljöavdelningen. Linköping.

Lindberg, R. 2006. *Marby - Unnerstad. Inför detaljplan. Dagsbergs och Styrstads socknar, Norrköpings kommun, Östergötlands län*. Arkeologisk utredning etapp 2 och förundersökning. Rapport 2006:27. Östergötlands länsmuseum, Kulturmiljöavdelningen.

Persson, A. 1992. *Rapport. Arkeologisk utredning, Marby - Unnerstad, Dagsbergs socken, Norrköpings kommun, Östergötland, 1991*. Dnr 33/92. Östergötlands länsmuseum. Linköping.

Ridderstad, A. 1918. *Östergötlands beskrivning, del II:2*. Stockholm.

Schönbeck, M. 1995. *Rapport. Marby - Unnerstad, Dagsbergs socken, Fornlämning nr 35, Norrköpings kommun, Östergötland*. Arkeologisk utredning, oktober 1995. Dnr 549/95. Östergötlands länsmuseum. Linköping.

Stålbom, U. 1992. *Marby - Unnerstad. Östergötland, Norrköpings kommun, Dagsbergs och Styrstads socken*. Arkeologisk utredning. Dnr 3050/92. Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar, UV-Linköping.

Tham, W. 1855. *Beskrifning öfver Linköpings län, häradet och socknar*. Faksimilutgåva 1994. Stockholm.

Ängeby, G. 1989. *Manhem 2:1, Dagsbergs socken, Norrköpings kommun, Östergötland*. Arkeologisk utredning 1989. Specialinventering med provschakt. Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar.

Övriga källor

Fornminnesregistret för Dagsbergs socken (Östergötlands museum/FMIS).

Namnarkivet i Uppsala/Ortnamnregistret.

Riksantikvarieämbetet. 2013. Fornlämningsbegreppet och fornlämningsförklaring. Vägledning från Riksantikvarieämbetet. För tillämpning av 2 kap. 1 och 1a §§ Kulturmiljölagen. RAÄ.

Riksantikvarieämbetet. 2014. Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning. Version 4.1 2014-06-26.

Storck, J & Ternström, C. 2009. Manhem till Djurön, ny överföringsledning för VA. Förläggning av vattenledning mellan Manhem och Djurön, Dagsbergs socken, Norrköpings kommun, Östergötland. Underlag till anmälan om samråd enligt 12 kap 6§ Miljöbalken samt ansökan om tillstånd enligt 2 kap Lagen (SFS 1988:950) om kulturminnen mm. 2009-02-12. RAÄ UV Öst PM 2009:3. Calluna M01 Djurön vattenledning 2008.

Wennerblad, A. 1997. Unnerstad – en historisk tillbakablick. Utgiven i samband med Unnerstads Villa- o väg-förening 50-årsjubileum 1998. Stencil.

Östergötlands museums topografiska arkiv.

Riksarkivet SVAR

(www.riksarkivet.se/svar).

Husförhörslängder

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1764-1779, SE/VALA/00057/A I/1 (bild 131-135)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1807-1811, SE/VALA/00057/A I/3 (bild 68-81)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1812-1816, SE/VALA/00057/A I/4 (bild 108-125)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1821-1824, SE/VALA/00057/A I/6 (bild 182-188)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1825-1830, SE/VALA/00057/A I/7 (bild 273-288)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1831-1836, SE/VALA/00057/A I/8 (bild 246-257)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1836-1840, SE/VALA/00057/A I/9 (bild 228-238)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1841-1845, SE/
VALA/00057/A I/10 (bild 247-259)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1846-1850, SE/
VALA/00057/A I/11 (bild 275-287)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1856-1861, SE/
VALA/00057/A I/13 (bild 276-289)

Dagsbergs kyrkoarkiv, hfl. 1886-1895, SE/
VALA/00057/A I/20 (bild 220-229)

Mantalslängder

Mantalslängd 1643, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/2 (bild 190)

Mantalslängd 1644, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/3 (bild 183)

Mantalslängd 1647, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/6 (bild 218)

Mantalslängd 1648, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/7 (bild 167)

Mantalslängd 1649, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/8 (bild 157)

Mantalslängd 1650, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/9 (bild 161)

Mantalslängd 1689, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/44 (bild 15)

Mantalslängd 1722, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/71 (bild 145)

Mantalslängd 1785, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/124 (bild 432-433)

Mantalslängd 1786, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/126 (bild 777)

Mantalslängd 1797, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/144 (bild 938)

Mantalslängd 1811, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/170 (bild 2902)

Mantalslängd 1820, Östergötlands län, SE/
RA/55203/55203.04/194 (bild 1413-1414)

Lantmäteriakter

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D17-17:d4:86, Unnerstad,
Torp och Stora Sidus, geometrisk ägoavmätning, 1636.

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D19:11, Stora Sidus nr 1-3,
geometrisk avmätning, 1693.

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D17-17:1, Unnerstad nr
1-2, storskifte, 1768.

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D17-14:2, Stora Sidus nr
1-3, storskifte, 1775.

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D17-14:4, Stora Sidus nr
1-3, enskifte, 1824.

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D17-17:2, Unnerstad nr
1-2, laga skifte, 1847.

Lantmäteristyrelsens arkiv, akt D17-14:5, Stora Sidus nr
1-3, laga skifte, 1860.

Rikets allmänna kartverks arkiv, RakID J112-56-11, blad-
namn Norrköping, häradsekonomska konceptkartan,
1868-77.

Rikets allmänna kartverks arkiv, RakID J112-56-12, blad-
namn Östra Stenby, häradsekonomska konceptkartan,
1868-77.

Lantmäterimyndigheternas arkiv, akt 05-dag-107, Stora Si-
dus, avstyckningsplan, 1928.

Rikets allmänna kartverks arkiv, RakID J133-8g9f68, blad-
namn Lindö, ekonomiska kartan, 1947.

Rikets allmänna kartverks arkiv, RakID J133-8g9g68,
bladnamn Svensksund, ekonomiska kartan, 1947.

Tekniska uppgifter

Plats	Marby 6:4, Manhem 2:9, Sidus 1:7 och 6:7 samt Dagsberg-Unnerstad 1:5
Socken	Dagsberg
Kommun	Norrköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 35:1, 135:1 med flera
Fastighetskartans blad	64F 9h NO
Koordinater	N 6495880 - 6498190 / E 575430 - 578130
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
LST dnr	431-13222-16
LST beslutsdatum	2017-05-08
LST handläggare	Magnus Reuterdahl
Östergötlands museums dnr	99/17
Östergötlands museums projektnr	000677
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Norrköpings kommun
Projektansvarig	Petter Nyberg
Fältarbetstid etapp 1	2017-08-16 t o m 2017-08-17
Fältarbetstid etapp 2	2017-09-12 t o m 2017-09-21
Totalt utreddes	cirka 120 000 m ²
Fynd	Tillvaratogs ej
Foto	Digitala
Analyser	-
Grafik	Petter Nyberg
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551
Rapport 2017:26 © Östergötlands museum

Bilaga 1. Beskrivningar av Objekt-nummer

Objekt I

Boplatsläge av stenålderskaraktär, ca 70 x 20 m (NV-SÖ), utgörandes av en närmast stenfri sandig moränavsats i skogsmark i skyddat läge mot tidigare havsvik i SV. Utredningsobjektet motsvarar tidigare utpekade men ej utrett objekt (Objekt 5 i Lindberg 2005).

Utredningsområde: Unnerstad
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 25-30

Objekt II

Boplatsläge, ca 170 x 110 m (Ö-V), utgörandes av svagt S-sluttande åker- och hagmark. Utredningsobjektet motsvarar tidigare utpekade men ej utrett objekt. Området uppvisade förhöjda fosfatvärden i samband med fosfatkartering (Objekt V i Stålbom 1992). Ytan belägen direkt S om Unnerstad bytomt.

Utredningsområde: Unnerstad
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 10-20

Objekt III

Boplatsläge, ca 120 x 40 m (NNÖ-SSV), utgörandes av mindre avsats och ÖSÖ-sluttning i åkermark. Utredningsobjektet motsvarar del av tidigare utpekade men ej utrett objekt. Området uppvisade förhöjda fosfatvärden i samband med fosfatkartering (Objekt IV i Stålbom 1992).

Utredningsområde: Unnerstad
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 10-15

Objekt IV

Boplatsläge, ca 340 x 30-85 m (NV-SÖ), med mindre avbrott för befintliga tomter, utgörandes av den SV kanten av sandig/grusig moränplata. Inom utredningsobjektets SÖ del finns sedan tidigare nedtecknade men ej verifierade uppgifter (ND Edlund) om förekomst av en stensträngsgren (RAÄ 148:1).

Utredningsområde: Stora Sidus
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 10-20

Objekt V

Boplatsläge, ca 130-240 x 135 m (NÖ-SV), utgörandes av krön och NÖ-sluttning av sandig och grusig större moränplata beläget i gles tallskog. Objektet ansluter till stensträngssystem i NÖ och Ö (RAÄ 122:1-2) och hållbunden mindre moränhöjd i NV.

Utredningsområde: Stora Sidus
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 10-20

Objekt VI

Boplatsläge, ca 240 x 40-100 m (NÖ-SV), utgörandes av mindre moränplata och NÖ-sluttande moränmark, beläget på båda sidor om landsväg. Området utgörs till största del av befintliga villatomter med en mindre del åkermark i NÖ delen. Inom det angivna området återfinns två torp enligt 1824 års enskifteskarta över Stora Sidus (LMS, akt D17-14:4), på platser som idag är bebyggda med villabebyggelse. Dessa utgörs av torpet Berget (Asplund) i NV delen och torpet Stubblund (Rosendal) i NÖ delen. Utredningsobjektet motsvarar tidigare utpekade men ej utrett objekt (Objekt 4 i Hed Jakobsson 2017).

Utredningsområde: Stora Sidus
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 10-15

Objekt VII

Äldre torpläge, ca 50 x 25 m (ÖNÖ-VSV), beläget på svagt skönjbar liten moränplata i åkermark intill landsväg i N. Läget för "Rostorpet" enligt lantmäteriakt från år 1824 och den tryckta häradsekonomiska kartan från år 1868. På den äldre ekonomiska kartan från 1940-talet kan ingen bebyggelse iakttagas på platsen men ytan är då fortfarande inte uppodlad.

Utredningsområde: Stora Sidus
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 5-10

Objekt VIII

Äldre torpläge, ca 60 x 30 m (NNV-SSÖ), beläget i svagt NV-sluttande moränmark utgörandes av igenväxande hagmark. Läget för ett ej namngivet torp enligt lantmäteriakt från år 1824. På 1860-års laga skifteskarta är inte någon bebyggelse längre utritad men den omgivande åkermarken brukas fortfarande.

Utredningsområde: Stora Sidus
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
M ö h: 2-4

Bilaga 2. Beskrivningar av ÖM-nummer

ÖM1

Torplämning, bestående av 1 husgrund.

Husgrunden är ca 6 x 4,5 m (NÖ-SV) och intill 0,2 m h, bestående av en kraftigt överväxt och ställvis iakttagbar enkel syllstensgrund av naturstenar och tuktade stenar. Något svåravgränsad. I grundens Ö hörn är en möjlig spismursrest, ca 2,5 m diam och 0,3 m h, bestående av stenar, jordmassor och enstaka tegelfragment. På grundens långsida i NV är ett sekundärt placerat stenblock, ca 1 m st och 0,5 m h. Vid inventeringstillfället kunde grundens V hörn friläggas genom avtorvning. I samband med detta påträffades ett järnbeslag utefter NV långsidan, vilket återdeponerades.

Ungefärligt läge för torpet "Backtorpet" enligt lantmäteriakt från år 1847 och 1868 års häradsekonomiska karta.

Antikvarisk kommentar: Oklart om grunden utgjort grund till boningshus eller närliggande uthus. Spismursresten mycket osäker.

Utredningsområde: Unnerstad

Antikvarisk bedömning: Fornlämning

Lämningstyp: Lägenhetsbebyggelse

Fastighetskartans blad: 64F 9h NO

Terräng: Svagt NV-sluttande moränmark, NV om hållbunden bergsluttning. Skogsmark (blandskog).

ÖM2

Lintorkningsgrop, närmast kvadratisk, 1,6 x 1,2 m (NNV-SSÖ) och 0,6 m dj, bestående av ställvis bevarade och kallmurade stenar, 0,4-0,6 m br och 0,2-0,5 m h, anlagda på ÖNÖ sidan om uppstickande berghäll. Stenarmen utefter långsidan i ÖNÖ till stor del inrasad. VSV långsidan utgörs av en närmast lodrät berghäll med tydliga spår efter eldpåverkan.

Utredningsområde: Unnerstad

Antikvarisk bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Textilindustri

Fastighetskartans blad: 64F 9h NO

Terräng: Hållbunden och blockig Ö-sluttande moränmark. Skogsmark (blandskog).

ÖM3

Torplämning, bestående av 1 rest av 1 husgrund. På denna ungefärliga plats ska "Rostorpet" ha legat enligt lantmäteriakt från år 1824 och den tryckta häradsekonomiska kartan från år 1868. Platsen utgörs idag av en svag platå i åkermark, direkt S om landsväg (Ö-V). Vid utredningens andra etapp framkom delar av nordvästra hörnet av en syllstensgrund. Den norra syllstensraden, 1,5 m l, bestod av 0,4-0,5 m st naturstenar. Den västra syllstensraden, 2,4 m l, bestod av 0,2-0,25 m st naturstenar. I och i anslutning till husgrunden framkom tegelfragment, flintgods-/stengods-/fajansfragment. Husgrunden utgör sannolikt resterna av "Rostorpet".

Utredningsområde: Stora Sidus

Antikvarisk bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Lägenhetsbebyggelse

Fastighetskartans blad: 64F 9h NO

Terräng: Krön av svagt skönjbar moränplatå. Åkermark.

ÖM4

Torplämning, ca 65 x 25 m (NÖ-SV), bestående av 1 husgrund och 1 uthusgrund och spridda mindre ansamlingar med röjningssten.

Husgrunden, centralt i området, är 7 x 5,5 m (NÖ-SV) och intill 0,3 m h. Tydlig vägglinje i NV och NÖ bestående av 0,3 - 0,4 m st naturstenar. I SV är husgrunden skadad. Hela ytan inom husgrunden utgörs av en vällagd stenlagd yta (stengolv). Stenläggningen består av tätt lagda naturstenar (0,3-0,5 m st) som ligger med flat yta uppåt. Eventuellt fortsätter husgrunden åt SÖ. Rensfynd i form av smidda spikar, tegelfragment, tegelsten, enstaka flintgodsfragment och fragment av fönsterglas. Husgrunden påträffades vid utredningens andra etapp.

Uthusgrunden, belägen i områdets SV del, är ca 4 x 4 m (NV-SÖ) och intill 0,2 m h, bestående av en enkel syllstensgrund av naturstenar.

Röjningsstenen återfinns i enstaka ansamlingar i områdets NÖ del.

Inom områdets NÖ del är rikligt med tät kulturpräglad vegetation. Området därför mycket svårbesiktat. Enligt uppgifter i Ortnamnsregistret, nedtecknade år 1931, ska torpet ha rivits.

Läget för torpet "Bergdalen" enligt lantmäteriakt från år 1824 och 1868 års häradsekonomiska karta.

Utredningsområde: Stora Sidus
Antikvarisk bedömning: Fornlämning
Lämningstyp: Lägenhetsbebyggelse
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
Terräng: Större hållbunden moränavsats NÖ om mindre bergknalle. Igenväxande hagmark.

ÖM5

Brunn, ca 2 m diam och ca 1,5 m dj till förnabotten, med stensatta kallmurade kanter av naturstenar och tuktade stenar. Ej vattenfylld. Delvis övertäckt med två större stenblock.

Utredningsområde: Stora Sidus
Antikvarisk bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning
Lämningstyp: Brunn/kallkälla
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
Terräng: Lerig moränmark i svacka nedanför hållbunden NNV-sluttning. Igenväxande hagmark.

ÖM6

Torp, uppgift om. På denna ungefärliga plats ska ett ej namngivet torp ha legat enligt lantmäteriakt från år 1824. I området är ställvis tät kulturpräglad vegetation såsom nypon- och slånärsbuskar samt äppelträd. Inga lämningar efter bebyggelsen kunde iakttagas vid inventeringstillfället.

Utredningsområde: Stora Sidus
Antikvarisk bedömning: Uppgift om
Lämningstyp: Lägenhetsbebyggelse
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
Terräng: Svagt NV-sluttande moränmark. Igenväxande hagmark.

ÖM7

Härd, rund, 0,7 m diam, kraftigt sotig med packning av 0,05-0,10 m st skärvstenar. Framkom i samband med utredningens andra etapp. Vid framrensning av härden påträffades ett bipolärt kvartsavslag.

Utredningsområde: Unnerstad
Antikvarisk bedömning: Fornlämning
Lämningstyp: Härd
Fastighetskartans blad: 64F 9h NO
Terräng: Stenfri sandig moränavsats i skyddat läge mot tidigare havsvik i SV. Skogsmark (barrskog).

Bilaga 3. Schaktbeskrivningar

Objekt	Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
I	373	8,60	1,40	0,40	Gråbrun humus	Rödbrun sandig morän	Inget av arkeologiskt intresse
I	377	2,80	1,40	0,40	Gråbrun humus	Rödbrun sandig morän	Inget av arkeologiskt intresse
I	380	6,05	1,40	0,25	Gråbrun humus	Rödbrun sandig morän	A385 (hård)
I	386	4,00	1,40	0,40	Gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
I	390	5,55	1,40	0,40	Gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
I	394	3,80	1,40	0,40	Gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
II	201	22,80	1,60	0,50	Mörk gråbrun lerig matjord, enstaka tegelfragment	Grå lera	Inget av arkeologiskt intresse
II	209	50,00	1,60-3,50	0,50	Mörk gråbrun lerig matjord, enstaka tegelfragment	Grå lera/rödgrå siltig lera	A230 (stendike) A240 (stenscott stolphål)
II	249	23,00	1,60	0,40	Mörk gråbrun lerig matjord	Grå lera	A253 (stenscott stolphål)
II	262	13,10	1,40	0,40	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
II	266	14,45	1,55-3,60	0,40	Mörk gråbrun lerig matjord	Berg/gråbrun lerig matjord	Enstaka fragment flintgods (tillvaratogs ej)
II	283	8,85	1,40	0,40	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
II	287	11,60	1,40	0,40	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
II	291	19,50	1,40-4,90	0,40	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	A308 (stensamling)
III	349	12,35	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
III	353	11,40	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
III	357	15,80	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera/brungrå silt med måttligt av 0,05-0,40 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
III	361	11,50	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
III	365	11,50	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
III	369	11,40	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
IV	473	8,60	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå sand/ grått grus/0,10-0,20 m st sten	Inget av arkeologiskt intresse
IV	477	6,10	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå sand/ grått grus/0,10-0,20 m st sten	Inget av arkeologiskt intresse
IV	482	1,70	1,50	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå sand/ grått grus/0,10-0,20 m st sten	Inget av arkeologiskt intresse

Objekt	Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
IV	486	9,70	1,00-6,80	0,30	Mörk gråbrun humus	Grå sand/0,10-0,30 m st sten	A505 (stensträng)
IV	524	2,00	1,55-2,00	0,20	Mörk gråbrun humus	Grå sand/0,10-0,30 m st sten	Inget av arkeologiskt intresse
IV	528	3,75	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
IV	532	2,55	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän	Inget av arkeologiskt intresse
IV	536	5,40	3,65	0,20	Mörk gråbrun humus	Grå sand/0,10-0,30 m st sten	A536 (stensträng) A562 (stensamling)
IV	569	3,00	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Grå sand/grått grus	Inget av arkeologiskt intresse
IV	573	3,40	1,80-2,15	0,25	Mörk gråbrun humus	Grått grus/0,10-0,30 m st sten	Inget av arkeologiskt intresse
IV	577	5,10	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
IV	581	3,70	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
IV	586	4,10	1,40	0,10	Torv/mossa	Berg	Inget av arkeologiskt intresse
IV	590	4,20	1,40	0,10	Torv/mossa	Berg/dominerande av 0,20-0,30 m st sten	Inget av arkeologiskt intresse
IV	594	5,90	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus med rikligt av 0,10-0,40 m st sten	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
IV	598	6,90	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus med rikligt av 0,10-0,40 m st sten	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
IV	602	4,00	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus med rikligt av 0,10-0,40 m st sten	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	671	7,00	1,40-1,85	0,15	Grästorv	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,20 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	678	9,30	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	682	4,10	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	686	3,60	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	690	4,05	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	694	3,75	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	698	2,75	1,40	0,20	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,30 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	702	5,10	1,40-4,25	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,50 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	714	3,90	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå lerig silt	Inget av arkeologiskt intresse

Objekt	Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
V	718	6,65	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå lerig silt	Inget av arkeologiskt intresse
V	722	6,90	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå sandig silt	Inget av arkeologiskt intresse
V	726	4,25	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Grå siltig lera	Inget av arkeologiskt intresse
V	730	4,00	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Grå lera	Inget av arkeologiskt intresse
V	734	4,20	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,30 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	738	3,70	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus	Grå silt	Inget av arkeologiskt intresse
V	742	7,25	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän, måttlig av 0,10-0,30 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
V	746	4,25	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän, måttlig av 0,10-0,30 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
V	750	7,75	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän, måttlig av 0,10-0,30 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
V	771	3,85	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus	Grå silt	Inget av arkeologiskt intresse
V	775	7,35	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	779	6,55	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän, måttlig av 0,10-0,30 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
V	783	7,35	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	787	7,40	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	791	2,45	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,30 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	799	4,45	1,40	0,20	Mörk gråbrun humus	Rödgrå grusig/stenig (0,10-0,30 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	803	7,40	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän, måttlig av 0,10-0,30 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
V	807	4,25	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödgrå grusig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	811	4,40	1,40	0,30	Mörk gråbrun humus	Rödgrå grusig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	815	7,45	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/grusig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	823	7,25	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig morän	Inget av arkeologiskt intresse
V	827	4,05	1,40	0,25	Mörk gråbrun humus	Rödbrun sandig/stenig (0,10-0,40 m st sten) morän	Inget av arkeologiskt intresse
VI	606	7,70	1,40	0,45	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
VI	610	8,20	1,40	0,40	Mörkgrå siltig matjord	Gråvit silt	Inget av arkeologiskt intresse

Objekt	Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
VI	614	4,50	1,40	0,30	Fyllnadsmassor bestående av mörkgrå/ljusgrå spräcklig mkt hårt packad lera, måttligt av 0,10-0,30 m st stenar	Ej grävd till undergrund	Inget av arkeologiskt intresse
VI	618	3,80	1,40	0,50	Fyllnadsmassor bestående av mörkgrå/ljusgrå spräcklig mkt hårt packad lera, måttligt av 0,10-0,30 m st stenar	Ej grävd till undergrund	Inget av arkeologiskt intresse
VII	622	11,85	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord, enstaka tegelfragment	Gulgrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
VII	626	8,20	1,40-7,00	0,20	Mörk gråbrun lerig matjord, enstaka tegelfragment	Gulgrå lera	A641 (syllsten till husgrund), A653 (grop), A659 (grop), måttligt med tegelfragment, måttligt med stengods-/flintgods-/fajansfragment
VIII	931	3,80	1,40	0,40	Mörkgrå lerig matjord	Gulgrå lera/blågrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	936	7,10	1,40	0,40	Mörkgrå lerig matjord	Gulgrå lera/blågrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	940	3,65	1,40	0,40	Mörkgrå lerig matjord	Gulgrå lera/blågrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	944	4,50	2,10-2,70	0,25	Mörk gråbrun siltig humus, måttligt med 0,10-0,35 m st stenar	Grå grusig sand, måttligt av 0,10-0,35 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	953	3,70	1,40	0,30	Mörk gråbrun siltig humus, måttligt med 0,10-0,30 m st stenar	Ljusgrå siltig sand/grå grusig sand, rikligt av 0,05-0,30 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	957	3,70	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulgrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	961	4,20	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulgrå lera/blågrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	965	3,75	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus	Ljusgrå silt	Inget av arkeologiskt intresse
VIII	969	2,65	1,40	0,40	Mörk gråbrun humus	Gulgrå lera/blågrå lera	Inget av arkeologiskt intresse

ÖM-nr	Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
ÖM 4	831	10,50	6,35-7,50	0,10	Grästovv/förna/mörk gråbrun humus	Ej grävd till undergrund	A841 (husgrund), 1 järnföre-mål, enstaka smidda spikar, enstaka tegelfragment, enstaka tegelsten, enstaka porslinfragment, enstaka fönsterglasfragment

RAÄ-nr	Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
Dagsberg 150	398	12,40	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
Dagsberg 150	402	8,55	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
Dagsberg 150	406	4,05	1,40	0,25	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulbrun lera	A410 (stensamling)
Dagsberg 150	423	4,30	1,40	0,25	Mörk gråbrun lerig matjord	Ljusgrå siltig lera	A427 (stenskott stolphål)
Dagsberg 150	437	4,40	1,40	0,25	Mörk gråbrun lerig matjord	Ljusgrå/rödgrå siltig lera, rikligt av 0,10-0,20 m st stenar	A441 (stenskott stolphål)
Dagsberg 150	451	4,35	1,40	0,25	Mörk gråbrun lerig matjord	Gråbrun siltig siltig lera	A455 (stenskott stolphål)
Dagsberg 150	465	22,45	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulbrun lera	Inget av arkeologiskt intresse
Dagsberg 150	469	10,60	1,40	0,30	Mörk gråbrun lerig matjord	Gulgrå lera	Inget av arkeologiskt intresse

Bilaga 4. Anläggningsbeskrivningar

Anl	Schakt	Typ	Form i plan	Längd (m)	Bredd (m)	Diam (m)	Form i sektion	Höjd (m)	Material
A230	S209	Dike	Avlång	>5,60	0,25				
A240	S209	Stenskott stolphål	Oval	0,50	0,40				Lera
A253	S249	Stenskott stolphål	Rund			0,30			Lera
A308	S291	Stensamling	Oregelb	3,20	2,15		Oregelb	0,30	Lera
A385	S380	Härd	Rund			0,70			Sand
A410	S406	Stensamling	Oregelb	>1,40	1,35			0,10	Lera
A427	S423	Stenskott stolphål	Rund			0,50			Siltig lera
A441	S437	Stenskott stolphål	Rund			0,30			Siltig lera
A455	S451	Stenskott stolphål	Rund			0,35			Siltig lera
A505	S486	Stensträng	Avlång	>7,00	0,50-0,70			0,20	Se fritext
A548	S536	Stensträng	Avlång	>3,15	0,30			0,20	Se fritext
A562	S536	Stensamling	Oregelb	1,00	0,70			0,20	Sand
A641	S626	Husgrund	Avlång	2,40 (N-S), 1,50 (Ö-V)	0,25 (N-S), 0,50 (Ö-V)			0,15	Lera
A653	S626	Grop	Rektangulär	0,55	0,35				Lera
A659	S626	Grop	Rund			0,60			
A841	S831	Husgrund	Rektangulär	7,00	5,50			0,20- 0,25	Se fritext

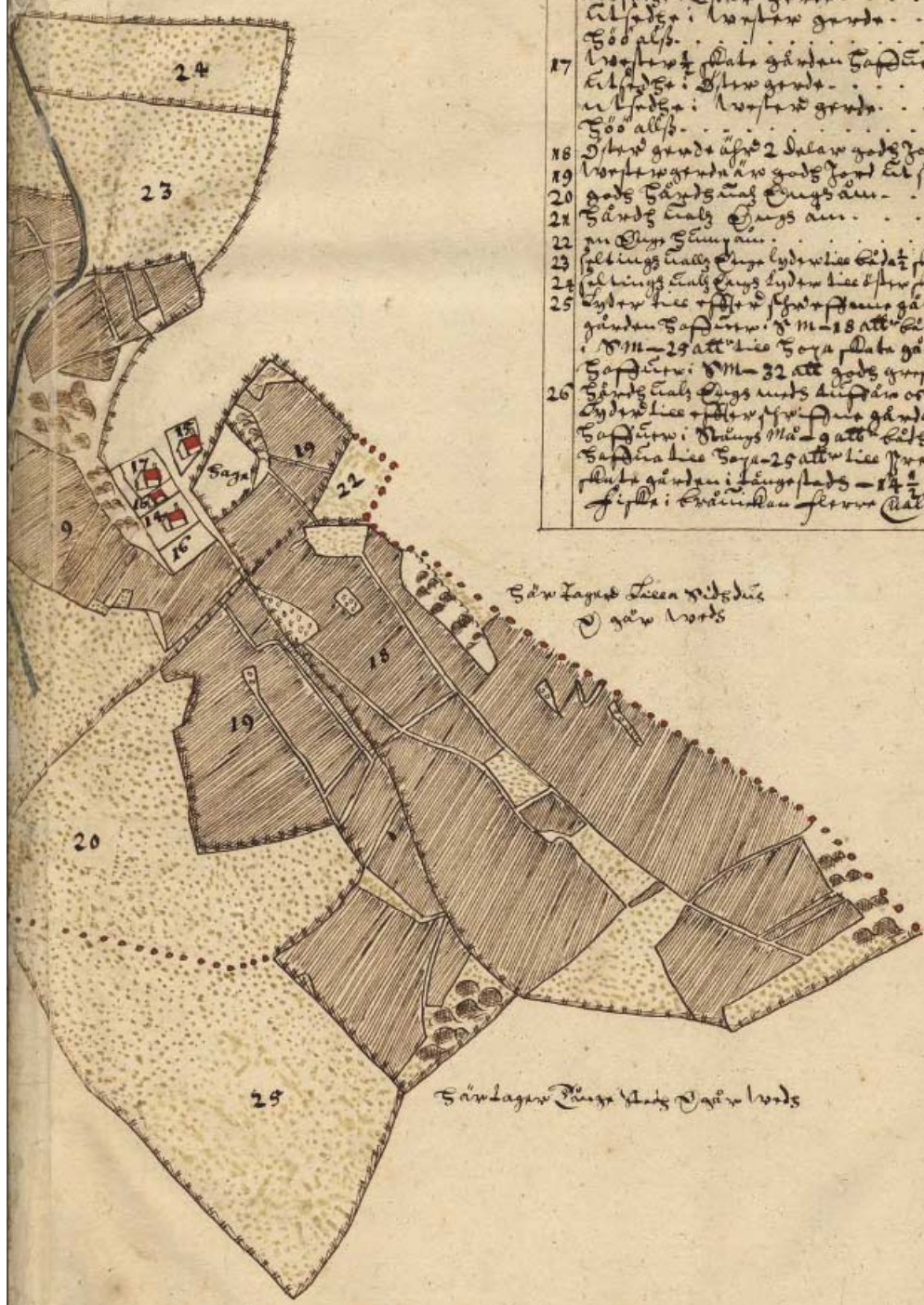
Färg	Inslag av	Stenstorlek	Undersökt andel	Beskrivning
	Dominerande med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	Stendike
Brun	Dominerande med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	Stenskott med natursten.
Gråbrun	Dominerande med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	Stenskott med natursten.
Gråbrun	Rikligt med sten	Sten 0,10-0,30	100% (maskin)	Enskiktad stensamling bestående av rundad natursten varierande storlek (0,10-0,30 m stora).
Svart	Enstaka kol Rikligt med sot Rikligt med skärvsten	Skärvsten 0,05-0,10	Ej undersökt	Ett bipolärt kvartsavslag påträffades vid rensning av härden.
Gråbrun	Rikligt med sten	Sten 0,10-0,30	Ej undersökt	
Grå Rödgrå	Rikligt med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	
Gråbrun	Dominerande med sten	Sten 0,10-0,30	Ej undersökt	
Gråbrun	Dominerande med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	
	Dominerande med sten	Se fritext	Ej undersökt	Stensträng, i väst enradig, bestående av 0,40 - 0,70 m st stenar. I öst fleradig bestående av sten av mindre stenstorlek (0,20 - 0,30 m stora). Fortsätter in i västra och östra schaktväggen. Del av dagsberg 148:1. Riktningen på stensträngen skiljer sig från den i FMIS registrerade linjen.
	Dominerande med sten	Se fritext	Ej undersökt	Stensträng. Enradig, enskiktad, i huvudsak bestående av en rad av 0,20-0,30 m stora stenar. Fortsätter in östra schaktväggen. Sannolikt del av Dagsberg 148:1. Riktning skiljer sig dock från den sträkning som är registrerad i FMIS.
Grå	Dominerande med sten	Sten 0,05-0,20	Ej undersökt	Stensamling i anslutning till A548
Grå	Dominerande med sten	Se fritext	Ej undersökt	Husgrund (del av), bestående av del av den västra och den norra vägens syllstensrad. Den norra bestod av en rad 0,40-0,50 m stora natursten. Den västra bestod av 0,20-0,25 m stora stenar. Mellan stenarna var det grå lera som tydligt skiljer sig från omgivande undergrund. I och i anslutning till husgrunden framkom måttligt med tegelfragment, flintgods-/stengods-/fajansfragment.
Grå	Rikligt med kol			På ytan på gropen förekom rikligt av kol, rikligt av tegelfragment och rikligt av flintgods-/stengods-/fajansfragment.
Grå	Dominerande med sten	Sten 0,20-0,30	Ej undersökt	På gropen yta påträffades rikligt av tegel och enstaka flintgodsfragment (tillvaratogs).
Se fritext	Dominerande med sten	Sten 0,20-0,50	Ej undersökt	Husgrund 7 x 5,5 m (NÖ-SV). Ev fortsätter husgrunden in i SÖ schaktväggen. Tydlig vägglinje (A848) i NV och NÖ. En kort tydlig del av vägglinjen (A852) även i SÖ. I SV är husgrunden skadad. Ytan inom husgrunden utgörs av en välldag stenlagd yta (stengolv). Stenläggningen består av tätt lagd natursten (0,30-0,50 m st) som ligger med flat yta uppåt. Precis utanför husgrundens SV vägg förekom en stenlagd yta (A921) av samma karaktär bestående av 0,25-0,30 m st sten och en likande stenläggning (A910) finns även vid husgrundens SÖ hörn. I husgrundens SÖ kvadrant ligger två stensamlingar (A895, A902). Rensfynd i form av smidda spikar, tegelfragment, tegelsten, flintgods samt fönsterglas (tillvaratogs ej).

Anl	Schakt	Typ	Form i plan	Längd (m)	Bredd (m)	Diam (m)	Form i sektion	Höjd (m)	Material
A848	S831	Syllstensrad	Avlång	5,3 (NV-SÖ), 2,7 (NV-SÖ)				0,20-0,25	
A852	S831	Syllstensrad	Avlång	1,00					
A854	S831	Sten	Oval	0,70	0,30			0,15	
A861	S831	Sten	Kvadratisk	0,50	0,50			0,15	
A867	S831	Sten	Kvadratisk	0,85	0,70			0,20	
A875	S831	Sten	Oval	0,75	0,55				
A882	S831	Sten	Rund			0,45		0,15	
A888	S831	Sten	Rektangulär	0,40	0,35			0,15	
A895	S831	Stensamling	Oregelb	1,10	1,00			0,20	
A902	S831	Stensamling	Oregelb	1,60	0,90			0,20	
A910	S831	Stenpackning	Oregelb	2,40	1,20				Se fritext
A921	S831	Stenpackning	Oregelb	1,70	1,00				Se fritext
A929		Syllstensrad	Avlång	2,80				0,15	Se fritext
A1000	S536	Stensträng	Avlång	2,00	0,25			0,20	

	Färg	Inslag av	Stenstorlek	Undersökt andel	Beskrivning
		Dominerande med sten	Sten 0,30-0,50	Ej undersökt	Tydlig vägglinje i form syllsten bestående av form 0,30-0,40 m st natursten. Ingår i A841.
		Dominerande med sten	Sten 0,20-0,40	Ej undersökt	Vägglinje. Ingår i A841
					Flat sten. Ingår A841.
					Flat sten. Ingår A841.
					Flat sten. Ingår A841.
					Rundad sten. Ingår i A841.
					Rundad sten. Ingår i A841.
					Flat sten. Ingår i A841.
		Dominerande med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	Stensamling bestående av 0,15-0,20 m st natursten. Fynd av enstaka flintgodsfragment (tillvaratogs ej). Ingår i A841.
		Dominerande med sten	Sten 0,10-0,20	Ej undersökt	Stensamlingar bestående av 0,15-0,20 m st natursten. Fynd av metallföremål (tillvaratogs ej). Ingår i A841.
		Enstaka sten	Sten 0,20-0,30	Ej undersökt	Stenpackning, tät och välagd av natursten (0,25-0,30 m st) med flat sida uppåt. Ingår i A841.
		Dominerande med sten	Sten 0,20-0,30	Ej undersökt	Stenpackning, tät och välagd av natursten (0,25-0,30 m st) med flat sida uppåt. Ingår i A841.
		Dominerande med sten	Sten 0,20-0,40	Ej undersökt	Syllstensrad bestående av en rad av sex 0,30-0,40 m st natursten. Delvis bevuxna med mossa.
		Dominerande med sten	Sten 0,20-0,30	Ej undersökt	Stensträng. Enradig, enskiktad, i huvudsak bestående av en rad av 0,20-0,30 m stora stenar. Fortsätter in östra schaktväggen. Sannolikt del av Dagsberg 148:1. Ej inmätt utan geobjektet skapad i efterhand.

G 4

No	Storvra Adels Län - i Skala - 30	7 ^{te}
14	Byornes gårdar i Skala i Bygma ml. 18 att. i alle Lofstads i Skala gårdar. i Skala ml. 29 vs 26 Lofstads i Skala gårdar.	67 54 51 182 157 122 78
15	Skala gårdar i Skala i Skala ml. 27 att. Lofstads i Skala gårdar.	87 122 78
16	Milans i Skala gårdar i Skala ml. 25 att. Lofstads i Skala gårdar.	87 67 36 51
17	Lofstads i Skala gårdar i Skala ml. 18 att. Lofstads i Skala gårdar.	36 51 51
18	Skala gårdar i Skala ml. 2 dalen gods jord 0 5 1/2 i alle Skala Lofstads i Skala gårdar i Skala ml. 18 att.	29 1/2 35 30
20	gods Skala ml. Skala ml.	55
21	Skala ml. Skala ml.	30
22	in Skala ml.	3
23	Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml.	24
24	Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml.	6
25	Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml.	40
26	Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml. Skala ml.	28

Schala Ulnard

Bilaga 7. Karta 1847

Laga Skiftes-karta från 1847 över Unnerstad by.
LMS akt D17-17:2.

Bilaga 8. Karta 1868

Rektifierat utsnitt ur Häradsekonomska kartan från 1868 med de tre utredningsområdena markerade.
RakID J112-56-11 och J112-56-12.

I samband med detaljplanearbete inom tre olika områden öster om Norrköping utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 1 och 2.

Den arkeologiska utredningen visar att en rad fornlämningslokaler belägna inom de aktuella utredningsområdena vid Unnerstad och Stora Sidus kräver arkeologiska förundersökningar eller undersökningar vid eventuell exploatering.

ISSN 1403-9273

Rapport 2017:26